

Ministerstvo zahraničních
věcí České republiky

Zahraníční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2013

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Obsah:

1. Hlavní principy zahraniční rozvojové spolupráce České republiky	2
2. Legislativní, koncepční a organizační uspořádání ZRS ČR v roce 2013	3
2.1. Schválení a implementace Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR	3
2.2. Zajištění realizace dvoustranné ZRS v roce 2013	4
2.3. Evaluace	4
3. Objem oficiální rozvojové pomoci České republiky v roce 2013	6
4. Dvoustranná rozvojová spolupráce České republiky v roce 2013	10
4.1. Dvoustranná rozvojová spolupráce dle zeměpisného zaměření	10
4.2. Dvoustranná rozvojová spolupráce dle sektorů	27
4.3. Dvoustranná rozvojová spolupráce dle modalit pomoci	41
5. Mnohostranná rozvojová spolupráce České republiky v roce 2013	48
5.1. Zapojení ČR do rozvojových aktivit OSN	48
5.2. Zapojení ČR do rozvojových aktivit Evropské unie	54
5.3. Zapojení ČR do rozvojových aktivit OECD	56
5.4. Mezinárodní finanční instituce	57
5.5. Další mezinárodní organizace a fondy	58
6. Závěr	60
Seznam zkratk	62

1 Hlavní principy zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

Zahraněční rozvojová spolupráce (ZRS) je plnohodnotnou součástí zahraniční politiky ČR a přispívá k naplňování jejích cílů. V roce 2013 Česká republika jejím prostřednictvím přispívala k odstraňování chudoby a ke zlepšování života obyvatel rozvojových a transformujících se zemí, a to při využití svých specifických zkušeností a v souladu se svými mezinárodními závazky.

Česká republika touto cestou již od roku 1995 projevuje solidaritu s lidmi v málo rozvinutých zemích a cítí svůj díl odpovědnosti za řešení globálních problémů, které do značné míry souvisí s chudobou. Výchozím bodem české rozvojové politiky jsou Rozvojové cíle tisíciletí (*Millennium Development Goals* - MDGs). Mezi zásadní stimuly pro rozvoj patří demokratické formy vládnutí, udržitelný socio-ekonomický rozvoj, zapojování rozvojových zemí do mezinárodního obchodu, lidská práva, rovnost mužů a žen a péče o životní prostředí.

Uskutečňováním rozvojové spolupráce přispívá Česká republika k zajištění bezpečnosti a stability na globální úrovni i k předcházení konfliktům na regionální a místní úrovni, k omezení nelegální migrace, k bezpečnosti v oblasti životního prostředí, podpoře demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a k posilování právního státu.

Základní principy české rozvojové spolupráce vycházejí z Evropského konsensu o rozvoji (2005), Pařížské deklarace o efektivnosti pomoci (2005), Akční agendy z Akkry (2008) a závěrečného dokumentu ke globálnímu rozvojovému partnerství z Pusanu (2011):

- Česká rozvojová spolupráce je založena na **partnerství s přijímajícími zeměmi**, je vedena poptávkou partnerských zemí a jejich potřebami. ČR akcentuje zapojení místních obyvatel (vlád, volených zástupců, organizací občanské společnosti) ve všech fázích projektového cyklu, aby došlo k posílení vlastnictví, a tedy i efektivnosti spolupráce.
- ČR podporuje **posilování systémů a zvyšování kapacit partnerských zemí**. Cílem je jejich aktivnější role při formulování a realizaci vlastních rozvojových politik.
- S principem partnerství souvisí rovněž **vzájemná odpovědnost**. ČR jako dárce i partnerské země mají odpovědnost za výsledky a dopady rozvojových programů vůči svým občanům a vůči sobě navzájem.
- ČR se zapojila do úsilí dárcovské komunity **koordinovat** svoji rozvojovou politiku a **harmonizovat** rozvojové aktivity teritoriálně i sektorově. Podporuje implementaci Závěrů Rady EU k Agendě pro změnu, včetně záměrů na společné programování rozvojové spolupráce EU.¹

Česká rozvojová politika je **transparentní a otevřená veřejné diskusi**. Tato diskuse zahrnuje vedle vlády a Parlamentu ČR také nestátní neziskové organizace, podnikatelskou sféru, akademickou obec a další složky občanské společnosti. Průběžné informování veřejnosti o záměrech, projektech a výsledcích rozvojové spolupráce napomáhá zvýšení všeobecné podpory pro rozvojovou spolupráci.

---

¹ Závěry Rady EU ze 14. května 2012 k budoucnosti rozvojové politiky EU (tzv. Agenda for Change).

2 Legislativní, koncepční a organizační uspořádání ZRS ČR v roce 2013

Základní legislativní a koncepční rámec české rozvojové spolupráce tvoří **Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí**², jenž vstoupil v platnost v roce 2010, a taktéž v roce 2010 schválená **Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 - 2017**³. Koncepce mimo jiné shrnuje cíle české rozvojové spolupráce i zásady jejího poskytování a stanovuje teritoriální a sektorové priority.

V roce 2013 byl zahájen proces střednědobého vyhodnocování Koncepce, jehož cílem bylo posoudit, zda priority a principy stanovené v Koncepci jsou stále relevantní a odpovídají globálním výzvám, anebo zda je třeba na zbývajícím období platnosti Koncepce aktualizovat základní cíle české rozvojové spolupráce a principy jejího poskytování či upravit její teritoriální a sektorové priority (a to i s ohledem na aktuální dění na Ukrajině). Tento proces byl dokončen na jaře 2014. V jeho důsledku bude do roku 2017 ukončena ZRS ČR v Mongolsku a Srbsku. Postupně bude utlumována ZRS ČR v Afghánistánu. Naopak s ohledem na dění na Ukrajině bude navyšován objem ZRS ČR v Gruzii. Může být i dále navýšen objem ZRS s Moldavskem, čímž by mohlo dojít k synergickému doplnění aktivit realizovaných v rámci poskytnutí pomoci Ukrajině při obnově a podpoře její demokratické transformace v období 2014-2016 (dle usnesení vlády č. 167/2014) v rámci regionu.

2.1 Schválení a implementace Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR

Ministerstvo zahraničních věcí v roce 2013 dopracovalo a předložilo ke schválení Vládě ČR Strategii mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013 - 2017. Strategie vychází ze Zákona 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí, navazuje na Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 - 2017 a byla dále schválena usnesením vlády č. 90/2013.

Strategie mnohostranné ZRS ČR je nedílnou součástí úsilí o dosažení vyšší účinnosti a udržitelných výsledků rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Strategii předcházelo vypracování analýzy, která shrnula dosavadní rozvojové aktivity ČR na multilaterální úrovni a posoudila jednotlivé mezinárodní organizace z hlediska jejich efektivity, transparentnosti a souladu se zájmy ČR. Strategie následně identifikovala cíle a priority mnohostranné rozvojové spolupráce a určila další směřování spolupráce ČR s multilaterálními partnery v rozvojové a humanitární oblasti pro období 2013 - 2017.

Účelem Strategie bylo jednak určit tematické a teritoriální priority multilaterální ZRS ČR, a jednak nastavit míru zapojení ČR do rozhodovacích a výkonných struktur jednotlivých organizací. Cílem Strategie bylo rovněž zvýšit zapojení českých subjektů (aktérů z řad státní správy, nevládních organizací, soukromého sektoru i vědeckých institucí) do rozvojových projektů mezinárodních organizací.

---

² Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů

³ Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017 (UV č. 366 ze dne 24. května 2010)

Na Strategii dále navázala příprava Strategie zapojení českých subjektů do projektů financovaných v rámci EDF. Koncem roku 2013 byl draft této dílčí strategie předložen členům Rady pro ZRS k připomínkám.

2.2 Zajištění realizace dvoustranné ZRS v roce 2013

V roce 2013 pokračovala realizace dvoustranné rozvojové spolupráce v souladu s Konceptí zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010-2017.

Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) připravovalo strategické dokumenty a každoroční Plán dvoustranné ZRS, zadávalo evaluace projektů či programů a metodicky řídilo Českou rozvojovou agenturu. Zajišťovalo také realizaci transformační spolupráce a humanitární pomoci. Kromě toho se MZV věnovalo implementaci koncepčních dokumentů k oblasti stipendií a k mnohostranné spolupráci.

Česká rozvojová agentura (ČRA) zajišťovala realizaci dvoustranných rozvojových projektů ZRS, konkrétně identifikaci vhodných témat, formulaci projektů, výběrová řízení na realizátory či dodavatele, jakož i monitoring probíhajících projektů. Při těchto činnostech se řídila Metodikou projektového cyklu bilaterálních projektů ZRS ČR. V roce 2013 ČRA uskutečňovala projekty ve všech prioritních zemích ZRS ČR. Realizace projektů byla zadávána jak formou veřejných zakázek, tak i formou dotací nestátním neziskovým organizacím a dalším oprávněným subjektům. Kromě toho ČRA nadále podporovala české subjekty usilující o zapojení do projektů v rámci rozvojové spolupráce ostatních dárců, zvláště pak Evropské komise (tzv. trojstranná spolupráce), přispěla k posilování kapacit české rozvojové konstituce a věnovala se propagaci výsledků ZRS v České republice i v zahraničí.

Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci, meziresortní koordinační orgán sdružující zástupce všech ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy i představitele platform nestátních neziskových organizací a podnikatelského sektoru, pokračovala ve své pravidelné činnosti. V roce 2013 se uskutečnilo pět zasedání, která přispěla k posílení transparentnosti, vzájemné informovanosti a koordinaci rozvojových aktivit. V rámci Rady pokračovala činnost pracovních skupin pro evaluace a pro koncepční otázky, včetně koherence politik pro rozvoj.

2.3 Evaluace

Evaluace rozvojových projektů a programů jsou nedílnou součástí dobré praxe při realizaci zahraniční rozvojové spolupráce vyspělými dárcovskými zeměmi, mezi něž se ČR úspěšně zařadila. Cílem evaluací je vyhodnotit, prostřednictvím kvalifikovaných nezávislých hodnotitelů, **relevanci** ukončených projektů a programů ZRS z hlediska potřeb partnerské země, **dopady** konkrétních rozvojových aktivit na cílové skupiny, **hospodárnost a účelnost** realizace projektů i **udržitelnost** pozitivních přínosů po jejich ukončení. Závěry a doporučení z externích evaluací napomáhají kvalitnímu zacílení dalších rozvojových aktivit dárcovské země. Evaluace jsou tedy důležité jak z hlediska kvality zahraniční rozvojové spolupráce ČR, tak v kontextu snahy o navyšování prostředků na oficiální rozvojovou pomoc (ODA) i potřeby prezentovat a obhajovat ZRS mj. vůči české veřejnosti.

Za evaluace je v rámci projektového cyklu odpovědné primárně MZV. Vyhodnocovány mohou být jednotlivé projekty či skupiny projektů v rámci stejného sektoru, ale také komplexnější celky ZRS, jakými jsou programy, modality či sektory rozvojové spolupráce.

Procesy nezávislého vyhodnocování výsledků ZRS ČR jsou od roku 2012 plně v kompetenci MZV. V průběhu roku 2013 bylo provedeno šest externích evaluací celkem čtrnácti bilaterálních projektů v pěti partnerských zemích a tří projektů v ČR. V **Etiopii** byly vyhodnoceny dva projekty v sektoru zemědělství, v **Gruzii, Kambodži a Zambii** bylo vyhodnoceno celkem pět projektů v sektoru zdravotnictví. V **Kosovu** proběhla evaluace tří projektů podporujících integraci zrakově a sluchově postižených osob do společnosti v sektoru „ostatní sociální infrastruktura a služby“ - v oblasti podpory lidských práv a osob s postižením. V roce 2013 byly **poprvé** vyhodnoceny čtyři projekty v **sektoru humanitární pomoci** poskytnuté ČR v důsledku cyklónu Nargis v **Barmě/Myanmaru**. Šestá evaluace byla věnována projektům realizovaným v ČR v oblasti **posilování kapacit platforem nestátních subjektů** činných v rozvojové spolupráci.

Co se týče celkových závěrů o přínosech evaluovaných rozvojových projektů ČR,⁴ lze konstatovat, že zatímco relevance témat projektů byla v roce 2013 soustavně hodnocena kladně, hodnocení efektivity (ve smyslu míry naplnění cílů) a efektivity (ve smyslu hospodárnosti) napříč projekty výrazně kolísalo. Nejcitelnější problémy byly evaluačními týmy zaznamenány u udržitelnosti výsledků a dále v logické následnosti také u dlouhodobých dopadů.

V souladu s ustálenou praxí byly evaluační zprávy prezentovány na závěrečných seminářích s diskusí, a následně publikovány na webových stránkách MZV. Doporučení z evaluací provedených v předchozím roce byla jednotlivě písemně vypořádána ze strany ČRA i MZV a následně jsou oběma aktéry využívána při koncipování pokračující rozvojové spolupráce s uvedenými zeměmi. Pracovní skupina pro evaluace při Radě pro ZRS byla se způsobem zapracování doporučení do praxe plně seznámena.

V návaznosti na provedené evaluace začala zvýšenou pozornost udržitelnosti výsledků rozvojových projektů věnovat i ČRA, která za tím účelem přijala vnitřní opatření. Kromě toho též financovala vznik publikace Udržitelnost českých projektů zahraniční rozvojové spolupráce, kterou vydal FoRS, a ve spolupráci s ním uspořádala kulatý stůl k její prezentaci spojený s diskuzí o možných krocích ke zlepšení udržitelnosti projektů ve všech fázích projektového cyklu a o možných úpravách metodiky projektového cyklu.

Výdaje spojené s jednotlivými evaluačními zakázkami jsou hrazeny z prostředků vyčleněných v Plánu ZRS na externí evaluace a kontrolu. Celkové výdaje na evaluace v roce 2013 činily 2,15 mil. Kč.

---

⁴ Shrnutí přínosů i problémů vyhodnocených projektů bylo podrobněji provedeno ve Zprávě o evaluacích projektů ZRS ČR v roce 2013, jež byla zaslána členům Rady pro ZRS spolu se zápisem z jejího zasedání ze dne 6. února 2014. Vlastní evaluační zprávy jsou v plném rozsahu k dispozici na stránkách www.mzv.cz/pomoc.

3 Objem oficiální rozvojové pomoci České republiky v roce 2013

Celková oficiální rozvojová pomoc⁵ České republiky za rok 2013 dosáhla **4,11 miliardy Kč**, tj. **210,16 milionů USD**⁶. Tato hodnota v absolutních číslech znamená oproti roku 2012 relativní pokles o 4,2 % (viz tabulka č. 1). Mezinárodně sledovaný ukazatel poměru ODA k hrubému národnímu důchodu (HND) je nižší o 0,01% než v předchozím roce, a činí **0,11 %**⁷

Tabulka č. 1 Objem finančních prostředků vynaložených Českou republikou na ODA v letech 2008 - 2013 (v mil. Kč, běžných cenách)

Rok	ODA (mil. Kč)	HND (mil. Kč)	ODA/HND
2008	4 245,26	3 418 250	0,12 %
2009	4 077,43	3 411 076	0,12 %
2010	4 341,78	3 429 000	0,13 %
2011	4 441,82	3 550 951	0,12 %
2012	4 291,29	3 473 175	0,12 %
2013	4 110,42	3 626 572	0,11%

Zdroj: ORS MZV ČR

Dvoustranné i mnohostranné rozvojové aktivity, kterým se Česká republika v roce 2013 věnovala, měly za cíl přispět k naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Současně se Česká republika snažila dostát svým závazkům plynoucím z členství v Evropské unii (EU), Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Dvoustranně poskytla Česká republika v roce 2013 rozvojovou pomoc v hodnotě 1,111 miliardy Kč, což je o 0,170 miliardy Kč méně než v roce 2012. Na mnohostranném základě (prostřednictvím mezinárodních organizací) ČR poskytla 2,999 miliardy Kč, což je nárůst o 54 mil. Kč ve srovnání s rokem 2012 (2,93 miliardy Kč).

Tabulka č. 2 Základní rozdělení ODA České republiky v roce 2013

	Objem vynaložených prostředků (Kč)	Podíl na celkovém objemu ODA
Dvoustranná spolupráce	1 111 276 594	27,00 %
Mnohostranná spolupráce	2 999 142 792	73,00 %
CELKEM	4 110 419 386	100 %

Zdroj: ORS MZV ČR

⁵ Oficiální rozvojovou pomocí (ODA) se rozumí veškeré vykazatelné prostředky vydané ze státního a veřejných rozpočtů ČR na účely socioekonomického rozvoje partnerských zemí v souladu s metodikou OECD/DAC.

⁶ Data k 1.6.2014, která mohou být na základě posouzení OECD/DAC ještě dále upravena. Pro přepočítání na USD byl použit za r. 2013 průměrný kurz 1 USD = 19,5585 Kč dle metodiky OECD/DAC.

⁷ Dle závěrů Evropské rady z roku 2005 má ČR usilovat o dosažení poměru ODA k HND ve výši 0,33 % do roku 2015.

Mnohostranná pomoc dlouhodobě převažuje nad dvoustrannou (v roce 2013 v poměru 73 % k 27 %). Tradičním důvodem je její mandatorní charakter (ČR se k platbám zavázala a nelze je ad hoc rušit) a rostoucí český příspěvek do rozpočtu EU (a tím i jeho část určená na rozvojové účely), který představuje nejvýznamnější součást české mnohostranné ODA.

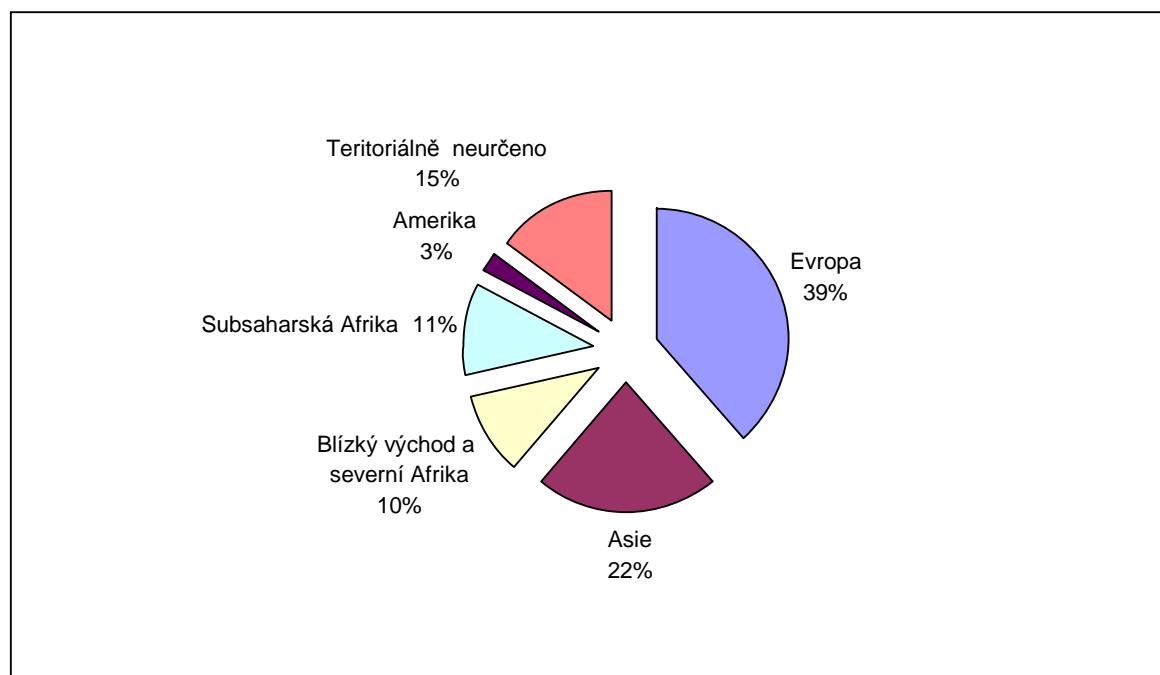
Z hlediska **sektorového zaměření** dvoustranné ODA věnovala Česká republika v roce 2013 stejně jako v předchozím roce velkou pozornost posilování kapacit státní správy a podpoře občanské společnosti ve světě. Hlavním cílem těchto aktivit je vytvoření stabilní, mírové a demokratické občanské společnosti jako základu hospodářské prosperity i samotné důstojné lidské existence. Přirozenou součástí této snahy je i dlouhodobá priorita ČR a jeden z prvotních Rozvojových cílů tisíciletí - vzdělávání. Do výše uvedených oblastí proto směřovalo cca 29 % české dvoustranné ODA.

Z hlediska ostatních sektorů a Rozvojových cílů tisíciletí se ČR zaměřila na tradiční priority, kde využila svých komparativních výhod. V roce 2013 se tak opět soustředila na omezování extrémní chudoby a hladu. Základem bylo zajištění kvalitnějších (často i jen základních) potravin a přístupu k pitné vodě co největšímu počtu osob. Česká republika proto na sektory voda a sanitace a zemědělství vyčlenila 16 % své dvoustranné ODA. V roce 2013 probíhala spolupráce i v dalších tradičních sektorech české pomoci, kterými jsou mj. výroba a dodávky energie, sociální infrastruktura a služby.

Výrazem solidarity, ochoty i schopnosti okamžitě pomáhat je tradičně humanitární pomoc, na kterou Česká republika v roce 2013 vyčlenila cca 8 % dvoustranné ODA.

Z pohledu **teritoriální struktury** české ODA byly největšími příjemci pomoci země v regionu Východní a Jihovýchodní Evropy, což představuje celkem 39 % dvoustranné pomoci. Tento region je plně v souladu s teritoriálními zahraničně politickými prioritami ČR. Česká ZRS se zde koncentruje do menšího počtu zemí (Moldavsko, Bosna a Hercegovina, Gruzie).

Graf č. 1 - Teritoriální rozdělení prostředků na dvoustrannou ODA

Dalšími významnými příjemci české ODA byly země regionu Asie, zejména dva největší příjemci Afghánistán a Mongolsko, což odpovídá strategickým prioritám zahraniční politiky ČR i komplementaritě aktivit dárcovských zemí (potřebné pro efektivnost rozvoje podle Pařížské deklarace a Akční agendy z Akkry).

Jako pozitivní vývoj lze hodnotit postupný nárůst ODA v regionu subsaharské Afriky, který je v posledních letech stabilní, a to především z hlediska potřeby rozvojové spolupráce. Subsaharská Afrika v objemu bilaterální ODA ČR přesto zaujímá pouze 11 %.

Na nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries, LDCs) bylo v rámci české bilaterální ODA v roce 2013 vynaloženo celkem 231,44 mil. Kč, tedy cca 21 % z dvoustranné ODA. Oproti předchozímu roku je zde patrný výrazný pokles, který je dán ukončením pomoci poskytované v rámci PRT Lógar v Afghánistánu.

Mezi největší příjemce české ODA v roce 2013 patřily Moldavsko, Afghánistán, Mongolsko, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie. (Podrobnější seznam zemí je uveden v tabulce č. 5, str. 11).

Tabulka č. 3 Regionální rozdělení dvoustranné ODA České republiky v roce 2013

Region	Objem vynaložených prostředků (mil. Kč)	Podíl na dvoustranné ODA ČR
Evropa (celkem)	429,58	38,7 %
Západní Balkán	160,40	14,5 %
Východní Evropa	247,99	22,4 %
Další	21,19	1,9 %
Afrika (celkem)	138,66	12,34 %
Severní Afrika	13,06	1,2 %
Subsaharská Afrika	125,60	11,3 %
Amerika (celkem)	28,14	2,5 %
Severní a střední Amerika	18,38	1,7 %
Jižní Amerika	9,76	0,9 %
Asie a BVA (celkem)	348,39	31,4 %
Blízký východ ⁸	100,53	9,1 %
Asie	247,86	22,4 %
Oceánie (celkem)	0	0,00 %
Různé (teritoriálně neurčené)	166,50	14,8 %
Celkem	1 111,27	100, %

Zdroj: ORS MZV ČR

Porovnání s dalšími členy OECD

Oficiální rozvojová pomoc dárců sdružených ve Výboru OECD pro rozvojovou pomoc (DAC) dosáhla v roce 2013 podle předběžných údajů 134 838 mil. USD, což je

⁸ Bez států severní Afriky

v průměru 0,30 % jejich HND. Relativně jsou ze členů DAC nejmenšími dárci Polsko a Slovensko (0,10 a 0,9 %), následované Českou republikou (0,11 %), Řeckem a Slovinskem (0,13 %), Koreou (0,13 %) a Itálií a Španělskem (0,16 %). Z nastupujících dárců - nečlenů DAC do roku 2013 včetně - tuto úroveň zdatelně překračují Spojené arabské emiráty (1,25 %) a Turecko (0,42 %). Další srovnání ilustruje tabulka č. 4.

**Tabulka č. 4 Srovnání ODA vyspělých a nastupujících dárců včetně ČR –
předběžná data,⁹ resp. konečná data v případě ČR, za rok 2013
(v mil. USD)**

Členské státy DAC	Celkový objem ODA (mil. USD)	ODA/HND (%)
Norsko	5 581	1,07
Švédsko	5 831	1,02
Lucembursko	431	1,00
Dánsko	2 928	0,85
Spojené království	17 881	0,72
Nizozemsko	5 435	0,67
Finsko	1 435	0,55
Švýcarsko	3 198	0,47
Belgie	2 281	0,45
Irsko	822	0,45
Francie	11 376	0,41
Německo	14 059	0,38
Austrálie	4 851	0,34
Rakousko	1 172	0,28
Kanada	4 911	0,27
Nový Zéland	461	0,26
Island	35	0,26
Japonsko	11 786	0,23
Portugalsko	484	0,23
Spojené státy americké	31 545	0,19
Španělsko	2 199	0,16
Itálie	3 253	0,16
Korea	1 744	0,13
Slovinsko	60	0,13
Řecko	305	0,13
Česká republika	212	0,11
Polsko	474	0,10
Slovensko	85	0,09
Celkem / průměrné procento	134 838	0,30 %

Vybrané nečlenské státy DAC	Celkový objem ODA (mil. USD)	ODA/HND (%)
Spojené arabské emiráty	5 091	1,25
Turecko	3 276	0,42
Estonsko	31	0,13
Maďarsko	120	0,10

Zdroj: OECD-DAC

⁹ Zpráva OECD-DAC zveřejněná dne 8.4.2014

4 Dvoustranná rozvojová spolupráce České republiky v roce 2013

V oblasti dvoustranné rozvojové spolupráce byly nadále uváděny do praxe priority stanovené Konceptí ZRS na období let 2010 – 2017. Těžištěm bilaterální rozvojové spolupráce ČR v roce 2013 byly projekty, zpravidla realizované českými subjekty, v rostoucí míře ovšem též subjekty z partnerských rozvojových zemí, případně mezinárodními organizacemi.

Kromě dvoustranných a trojstranných projektů Česká republika v roce 2013 pokračovala v poskytování stipendií studentům z rozvojových zemí, humanitární pomoci i v realizaci dalších rozvojových aktivit. Pokračovaly také další formy pomoci náležející do dvoustranné ODA (avšak financované z jiných kapitol veřejných rozpočtů než ZRS plánovaná vládou ČR v příslušném každoročním usnesení), např. pomoc uprchlíkům na území ČR či rozvojové a humanitární aktivity krajů, obcí a veřejných vysokých škol.

4.1 Dvoustranná rozvojová spolupráce dle zeměpisného zaměření

Dvoustranná rozvojová spolupráce byla v roce 2013 realizována především s pěti partnerskými zeměmi na základě programového rámce, jenž definuje sektorové a další priority ZRS ČR v dané zemi (Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko).

Projektové země (Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území, Srbsko) tvoří další skupinu prioritních partnerů pro období let 2010 – 2017. V těchto zemích je česká rozvojová spolupráce rovněž potřebná a ze zahraničně-politického hlediska žádoucí, není však vázána pevně definovaným programem spolupráce.

Dne 24. 7. 2013 byla v Bělehradě podepsána Dohoda mezi Vládou České republiky a Vládou Srbské republiky o rozvojové spolupráci a téhož dne vstoupila v platnost. Dne 18. dubna 2013 vstoupila v platnost obdobná dohoda s Moldavskem, která byla podepsána v listopadu 2012. Jejich hlavním cílem je smluvní úprava podmínek pro realizaci rozvojových projektů ČR se zřetelem na osvobození od dovozních cel, daní (včetně DPH), vízových a jiných poplatků v partnerské zemi.

Ve třech dalších zemích navazovaly aktivity v omezeném rozsahu na rozvojové intervence z minulého programového období (Jemen, Vietnam a Zambie) a v několika dalších státech byly uskutečňovány aktivity programu transformační spolupráce, popř. v gesci resortních ministerstev.

Mezi největší příjemce české ODA v roce 2013 patřily Moldavsko, Afghánistán, Mongolsko, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie a Ukrajina. V první desítce se umístila většina dosavadních prioritních zemí rozvojové spolupráce ČR; kromě již zmíněných také Srbsko a Vietnam, a dále Sýrie.

V pořadí příjemců se jednoznačně projevil přechod na aktualizovaný okruh prioritních zemí.¹⁰ Výraznější podíl Afghánistánu je vedle rozsahu a množství projektů dán i poměrně vyššími náklady souvisejícími se zajištěním realizace projektů a souvisejících aktivit v rámci Provinčního rekonstrukčního týmu, jehož činnost byla v roce 2013 ukončena.

---

¹⁰ Výjimkou je Sýrie, kde ale většinu výdajů, tj. přes 29 mil. Kč, tvoří náklady na syrské uprchlíky na území ČR.

Tabulka č. 5 Největší příjemci dvoustranné oficiální rozvojové pomoci ČR v roce 2013

Země	Objem vynaložených prostředků (v Kč)	Podíl na dvoustranné ODA ČR (v %)
Moldavsko	83 739 887	7,53
Afghánistán	74 113 613	6,66
Mongolsko	69 853 393	6,29
Bosna a Hercegovina	69 560 437	6,26
Etiopie	67 238 173	6,05
Gruzie	59 131 793	5,32
Ukrajina ¹¹	54 450 678	4,90
Sýrie ¹²	32 945 919	2,96
Srbsko	31 106 793	2,80
Vietnam	28 437 892	2,56
Kosovo	26 232 419	2,37
Bělorusko	25 267 016	2,28
Kambodža	22 621 272	2,04
Arménie	22 359 818	2,02
Evropa	21 185 771	1,91
Myanmar	16 837 740	1,52
Turecko	16 772 211	1,51
Jordánsko	16 732 507	1,51
PAÚ	15 878 501	1,43
Zambie	15 520 204	1,40
Kuba	12 624 380	1,14
Irák	11 993 164	1,08
Jemen	11 982 698	1,08
Libanon	10 997 652	0,99
Egypt	9 402 540	0,85
Nigérie	6 964 421	0,63
Filipíny	6 337 750	0,57
Kazachstán	5 848 844	0,53
Kyrgyzstán	4 840 620	0,44
Albánie	4 623 016	0,42
Súdán	4 443 964	0,40
Černá Hora	4 443 347	0,40
Peru	4 234 339	0,38
Zimbabwe	4 177 455	0,38
Írán	4 107 100	0,37
Makedonie	3 961 188	0,36

¹¹ Částka zahrnuje 36 mil Kč, což jsou náklady na pokrytí výdajů na uprchlíky z Ukrajiny v ČR v roce 2013.

¹² Jedná se především o poskytnutou humanitární pomoc a péči o syrské uprchlíky na území ČR.

4.1.1 Prioritní země s programem spolupráce

Afghánistán

Afghánistán patří mezi nejchudší země světa. Kromě důsledků více než třiceti let bojů, značné vnitřní nestability, technologické a infrastrukturní zaostalosti a špatné bezpečnostní situace, čelí tato země také vysoké míře ngramotnosti a nedostatečných vzdělávacích kapacit. Tyto poměry se ještě zhoršují v zemědělských oblastech, kde žije 75 % obyvatelstva země (navzdory nízkému podílu obdělávatelné půdy činí příspěvek zemědělství HDP Afghánistánu zhruba 50 %). Index lidského rozvoje OSN řadí k roku 2013 Afghánistán na 175. místo z celkem 187 zemí.

Pomoc Československa Afghánistánu má tradici již od 80. let 20. století, po nástupu Tálibánu k moci se však vazby přetrhaly. Teprve od roku 2001 bylo možné na tradici rozvojové pomoci navázat. V regionu začaly působit české nevládní organizace a od roku 2008 do ledna 2013 byl těžištěm české pomoci Afghánistánu **Provinciální rekonstrukční tým v provincii Lógar** (PRT Lógar). Česká republika byla v posledních letech aktivní při rekonstrukci, posilování bezpečnosti a kapacit afghánských institucí i v oblasti zemědělské.

V dubnu 2013 byl předán afghánskému ministerstvu financí, které je odpovědné za koordinaci rozvojové spolupráce, oboustranně odsouhlasený **Program zahraniční rozvojové spolupráce s Afghánistánem na období 2013-2017**. Identifikovanými prioritami ZRS mezi ČR a Afghánistánem jsou zemědělství, voda a sanitace a vzdělávání. Průřezovými tématy jsou mj. podpora kapacit afghánských institucí, podpora reintegrace afghánských uprchlíků, rovné příležitosti žen či prevence drogových závislostí a negativních jevů s drogami spojených. V souvislosti s ukončením aktivit PRT proběhlo v rámci plánu ZRS navýšení finančních prostředků na standardní ZRS. Projekty zahraniční rozvojové spolupráce pokračovaly v podpoře afghánského zemědělského vzdělávání, chovatelství, pěstitelství a zpracování zemědělské produkce.

Na návrh ZÚ Kábul bylo v Afghánistánu v roce 2013 zrealizováno **6 malých lokálních projektů**, zaměřených na rekonstrukce středních zemědělských škol a nákup vybavení pro Afghánský národní archiv a Afghánské národní muzeum. V rámci malého lokálního projektu bylo také ve spolupráci s místní NNO podpořeno drobné podnikání několika desítek žen formou mikrokreditů. Na základě Usnesení vlády č. 800/2013 byl prostřednictvím afghánského Ministerstva kultury poskytnut afghánským archeologům dar na další výzkum v nalezišti Mes Aynak a na zpracování nálezů.

ČR zajišťuje návaznost rozvojových a humanitárních aktivit s cílem snižování zranitelnosti obyvatelstva a posilování odolnosti vůči katastrofám. V roce 2013 tak byl např. podpořen projekt Charity ČR zaměřený na zvýšení potravinového zabezpečení (2 mil. Kč).

Vedle realizace vlastních rozvojových projektů přispívá ČR na základě svých mezinárodních závazků do National Solidarity Program (NSP) - celoafghánského programu rozvoje místních komunit administrovaného afghánským ministerstvem pro rozvoj a obnovu venkova. V roce 2013 se jednalo o částku 0,85 mil. Kč. Kromě toho byl částkou 1 mil. Kč podpořen *Law and Order Trust Fund for Afghanistan (LOTFA)* pod vedením UNDP.

V akademickém roce 2013/14 zahájilo studium 6 studentů, celkem studovalo v ČR 13 vládních stipendistů z Afghánistánu. V průběhu roku ukončili studium 2 vládní stipendisté.

V roce 2013 bylo v Afghánistánu realizováno 6 bilaterálních projektů a 6 malých lokálních projektů v celkové hodnotě 21,53 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc ČR poskytnutá v roce 2013 Afghánistánu činila **74 mil. Kč**.

Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina patří dlouhodobě mezi prioritní země zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Země se stále potýká s důsledky válečného konfliktu v letech 1992 - 1995 a se složitým státním uspořádáním, které komplikuje vnitřní rozhodovací procesy. Bosna a Hercegovina rovněž výrazně zaostává v procesu evropské integrace za ostatními státy regionu. Podle indexu lidského rozvoje OSN zůstává Bosna a Hercegovina v roce 2013 na 81. místě.

V roce 2013 probíhaly v Bosně a Hercegovině rozvojové projekty ve 4 hlavních sektorech: zemědělství, energetika, voda a sanitace, a zdravotnictví. V průběhu celého roku pokračovala spolupráce ČR s ostatními donory působícími v zemi, která přispěla k zefektivnění dopadů ZRS a šíření dobrého jména ČR jako spolehlivého partnera pro spolupráci v rámci donorských aktivit.

V sektoru **zemědělství** byl na podzim 2013 slavnostně ukončen projekt „Zvýšení produkce mléka v severovýchodní Bosně“, který byl realizován za přispění odborníků americko-švédského projektu FARMA. Kromě dodávky březích jalovic a zemědělských strojů projekt zahrnoval studijní cestu pro skupinu bosenských farmářů do ČR. Další spolupráce s odborníky z projektu FARMA zahrnovala posilování kapacit veterinárních laboratoří a inspekčních služeb či přípravu projektu v oblasti certifikace rostlinného materiálu. V sektoru zemědělství byl také v dubnu 2013 zahájen projekt „Rozvoj systému šlechtění masného skotu v Bosně a Hercegovině“, jehož záměrem je především posílení legislativního rámce spojeného s chovem zvířat a rozvoj šlechtitelských center. Do projektu je zapojeno MZ i MZ Hercegoviny.

V sektoru **výroba a dodávky energie**, v níž se ZRS ČR zaměřuje především na obnovitelné zdroje energie, byla v roce 2013 zahájena strategická spolupráce s UNDP Bosna a Hercegovina. Čeští experti se tak mohli podílet na projektu UNDP-GEF (*Global Environmental Facility*) v oblasti využití biomasy v regionu Srebrenica. S podporou UNDP se také ČR podílela na dodání zdravotnického vybavení pro kantonální nemocnici Bihać, kterou v létě z velké části poničil požár. V plánu je i nadále rozvíjet partnerství s UNDP při přípravě dalšího projektu v oblasti využívání obnovitelných zdrojů energie v uvedené nemocnici. V sektoru výroba dodávky energie byl v roce 2013 dokončen projekt „Využití obnovitelných zdrojů energie pro systém centrálního zásobování teplem v obci Nemila“, který byl slavnostně předán příjemcům za přítomnosti lokálních i celostátních médií.

Důležitým aspektem projektů v Bosně a Hercegovině je důraz na rovnoměrné zapojení partnerů z obou bosenských entit. V tomto duchu byl v roce 2013 dokončen projekt mezientitní spolupráce v sektoru **odpadového hospodářství** v regionu Doboj – Maglaj, jehož hlavním cílem bylo připravit dokumentaci potřebnou k výstavbě regionální skládky odpadu. Projekt výrazně přispěl ke zlepšení situace nakládání s odpadem v širším regionu a zájem o připojení k výstupům tohoto projektu projevily i další místně příslušné municipality.

V roce 2013 pokračovaly také projekty v sektoru **zdravotnictví**, které byly zaměřeny na zvýšení kapacit cévní chirurgie ve vybraných zdravotnických zařízeních.

Vzhledem k rostoucí poptávce po přenosu transformačních zkušeností a budování kapacit státních institucí bylo v roce 2013 identifikováno a rozpracováno

několik projektů v sektoru **státní správy a občanské společnosti**. V gesci Ministerstva vnitra ČR byl realizován projekt bezpečnostní spolupráce Policie ČR s Bosnou a Hercegovinou, díky němuž se podařilo vyčistit část dna hraniční řeky Sávy od nevybuchlé munice. Spolupráce následně pokračovala formou vybavení a zaškolení bosenské potápěčské jednotky, aby byla schopna vykonávat základní forenzní práci pod vodou. Ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti ČR byla zintenzivněna příprava projektu v oblasti zefektivnění práce bosenských soudů. V rámci tohoto projektu se předpokládá i úzká spolupráce s norskou rozvojovou organizací NORAD a švédskou SIDA.

V rámci programu **transformační spolupráce** MZV byl implementován projekt zaměřený na dialog k vzájemnému porozumění a větší občanské angažovanosti mládeže.

V průběhu roku 2013 bylo v Bosně a Hercegovině realizováno dvanáct **malých lokálních projektů**. Všechny byly realizovány místními subjekty a jejich cílem bylo zlepšení podmínek v oblastech sociálních služeb a vzdělávání.

Český svěřenecký fond UNDP částečně podpořil v roce 2013 pilotní projekt budování hydroponického systému produkce pro bosenské farmáře.

V akademickém roce 2013/14 bylo **vládní stipendium** nově uděleno 10 studentům. Celkem v ČR studovalo 26 stipendistů z Bosny a Hercegoviny. V průběhu roku ukončilo studium 8 vládních stipendistů. V roce 2013 pokračoval též projekt **vysílání českých vysokoškolských učitelů do partnerských zemí**, jehož cílem bylo zkvalitnění výuky a rozšíření nabídky vyučovaných předmětů. V roce 2013 proběhly stáže pracovníků z partnerských univerzit v ČR s partnerskými univerzitami v Bosně a Hercegovině.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala celkem 46 projektů (32 bilaterálních, 12 malých lokálních projektů, 1 transformační projekt a 1 bezpečnostní projekt v gesci MV ČR) v hodnotě 60,15 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc Bosně a Hercegovině v roce 2013 činila **69,6 mil. Kč**.

Etiopie

Navzdory ekonomickému růstu v posledních letech patří Etiopie stále mezi nejchudší země na světě. Podle indexu lidského rozvoje OSN se Etiopie v roce 2013 řadila na 173. místo ze 187 zemí světa.

Na základě Programu spolupráce s Etiopií na období 2012-2017 působí ČR v zemi v sektorech zemědělství, voda a sanitace, vzdělávání, zdravotnictví a obecná ochrana životního prostředí. Geograficky se ČR zaměřuje především na Region jižních národů, národností a lidu (SNNPR), jakož i na okolí hlavního města Addis Abeba. V Somálském regionu, který patří mezi rozvojové priority etiopské vlády, realizuje ČR humanitární projekty zaměřené na řešení dlouhodobých krizí.

Největší objem finančních prostředků byl v roce 2013 alokován do sektoru **zemědělství**, v němž pokračovaly projekty zaměřené na podporu zemědělského vzdělávání a na ochranu přírodních zdrojů. V sektoru bylo realizováno celkem pět projektů. Zahájen byl nový čtyřletý projekt „Podpora rozvoje zemědělského poradenství v Etiopii“ a koncem roku bylo vyhlášeno dotační výběrové řízení pro oblast ochrany půdy a vodních zdrojů v SNNPR.

V sektoru **voda a sanitace** byly v roce 2013 realizovány celkem tři projekty. Zahájen byl nový projekt „Zavedení udržitelného systému zásobování vodou v malých městech zóny Sidama, Etiopie II“, který navazuje na předchozí aktivity ZRS ČR v daném regionu. Dále byla provedena identifikace projektových námětů pro rok 2014.

V sektoru **vzdělávání** bylo realizováno pět projektů. Nový projekt zaměřený na podporu odborného vzdělávání v sektoru kožedělnictví navazuje na předchozí aktivity ZRS ČR. V sektoru **zdravotnictví** byly zahájeny dva nové projekty zaměřené na rozvoj zdravotnických služeb a odborného vzdělávání lékařů v SNNPR. Konkrétně se jednalo o podporu nemocnic ve městech Leku (včetně střední zdravotní školy v Yirga Alem) a Konsu.

V roce 2013 byl v Etiopii realizován jeden projekt v rámci Programu rozvojově-ekonomického partnerství zaměřený na modernizaci vodovodní sítě.

V rámci **humanitární pomoci** podpořila ČR v roce 2013 zajištění přístupu ke zdrojům pitné vody v rámci podpory zemí s komplexními humanitárními problémy.

V rámci programu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR **Aid for Trade** Česká republika v Etiopii v roce 2013 podpořila celkem tři projekty zaměřené na rozvoj malých a středních podniků v oblasti zpracování potravin, rozvoj obchodu v oblasti strojírenství a na posílení procesu správy informací v oblasti životního prostředí.

V rámci programu technické asistence Ministerstva financí ČR byla v roce 2013 uskutečněna cesta osmi zástupců etiopského ministerstva financí a hospodářského rozvoje, ministerstva obchodu a investiční agentury do ČR.

V roce 2013 bylo při ZÚ Addis Abeba realizováno šest **malých lokálních projektů**, kterými ČR podpořila výrobu učebních materiálů a zlepšení učebního prostředí pro zrakově a jinak postižené děti, poskytla podporu sirotkům a dětem ze sociálně slabých rodin, a dále podpořila nákup zdravotního přístroje a vybavení počítačové učebny.

V roce 2013 byly v Etiopii uskutečněny i čtyři **trilaterální projekty** v oblastech sociálního rozvoje a vzdělávání. Partnerem v těchto projektech byla českým nevládním organizacím např. Evropská komise a rakouská nevládní organizace *Light for the World Austria*.

V rámci ZRS ČR jsou Etiopii pravidelně poskytována **vládní stipendia**, jejichž počet se v posledních letech zvyšoval. Pro akademický rok 2013/2014 bylo přijato 9 nových etiopských studentů. V současnosti v ČR studuje celkem 21 etiopských studentů, a to především v oborech lékařství, ekonomie, informatika a zemědělství. V průběhu roku 2013 ukončili studium 3 vládní stipendisté. Dále byly zahájeny nové projekty zaměřené na vysílání českých učitelů do Etiopie a podporu zvyšování kvality vysokoškolského vzdělávání.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala celkem 33 projektů (17 bilaterálních, 5 trilaterálních, 6 malých lokálních projektů, 3 projekty v rámci Programu *Aid for Trade*, 1 projekt v rámci Programu rozvojově ekonomického partnerství *B2B* a 1 projekt v rámci technické asistence Ministerstva financí ČR) v celkové hodnotě 62,47 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá Etiopii v roce 2013 činila **67,2 mil. Kč**.

Moldavsko

Moldavsko patří k nejchudším zemím Evropy. Téměř polovina populace žije pod hranicí chudoby. Podle indexu lidského rozvoje OSN se Moldavsko k roku 2013 řadilo na 113. místo ze 187 zemí. Ekonomická a sociální situace Moldavska je poznamenána dlouhodobým propadem průmyslové výroby, nezaměstnaností a odchodem značné části průřeschného obyvatelstva do zahraničí.

ČR podporuje projekty rozvojové spolupráce v Moldavsku od poloviny 90. let minulého století. V současnosti je Moldavsko řazeno mezi prioritní země ZRS ČR s programem spolupráce platným od 2011 do 2017. Moldavsko je zároveň ze všech prioritních zemí největším příjemcem rozvojové spolupráce ČR, pokud jde o objem bilaterálních projektů.

Rozvojová spolupráce České republiky se v Moldavsku v roce 2013 soustředila převážně na sektory voda a sanitace, obecná ochrana životního prostředí, zemědělství, ostatní sociální infrastruktura a služby a vzdělávání.

ČR je v Moldavsku jedním z nejvýznamnějších donorů v sektoru **voda a sanitace**. V roce 2013 pokračovala realizace mezinárodního projektu "Obnova systému nakládání s odpadními vodami ve městě Nisporeni, Värzäreşti a Grozeşti", na kterém se ČR podílí společně s Rakouskou rozvojovou agenturou, Švýcarskou agenturou pro rozvoj a Evropskou komisí. Česká republika se v něm soustředí na obnovu systému nakládání s odpadními vodami ve městě Nisporeni. Obdobné projekty pokračovaly ve městech Vulkanesti a Cimişlia. Dále pokračoval projekt „Náprava ekologických zátěží způsobených pesticidy v lokalitách Gradiniţa, Clocuşna a Ciobalaccia“.

V sektoru **obecná ochrana životního prostředí** byl v roce 2013 dokončen projekt varovného povodňového a monitorovacího systému na řece Prut, uskutečněný ve spolupráci se Státní hydrometeorologickou službou Moldavska.

V sektoru **zemědělství** byla dokončena realizace dvou projektů orientovaných na organické zemědělství a jednoho projektu zaměřeného na zvyšování podnikatelských kompetencí drobných farmářů prostřednictvím televizního pořadu pro rurální populaci Moldavska. Na konci roku 2013 ČRA dokončovala formulaci nového projektu zacíleného na zvýšení přidané hodnoty zemědělské produkce drobných farmářů. Projekt bude obsahovat jak podporu technologické základny zemědělských družstev, tak budování kapacit v oblasti marketingu.

V roce 2013 pokračoval v sektoru **ostatní sociální infrastruktura a služby** projekt "Podpora tvorby národní koncepce pro práci s opuštěnými dětmi" a dva projekty zaměřené na zvýšení kvality a dostupnosti zdravotně-sociálních služeb domácí péče. Byly ukončeny stavební práce a dvě centra domácí péče zahájila svoji činnost.

V návaznosti na předchozí úspěšný projekt byl v sektoru **vzdělávání** v roce 2013 realizován projekt zacílený na integraci dětí s postižením nebo se speciálními potřebami do vzdělávacího systému na úrovni předškolního vzdělávání. Vedle pilotní mateřské školy ve městě Orhei tak Moldavsko získalo další dvě inkluzivní mateřské školy.

V sektoru **státní správa a občanská společnost** ČR pomohla, díky zapojení českého Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru, zlepšit akceschnost a odbornou způsobilost moldavských hasičů. Nově byl zahájen projekt „Zvyšování efektivity a posilování transparentnosti procesů Národní agentury zaměstnanosti Moldavska,“ v rámci kterého ČR dodala Národní agentuře zaměstnanosti Moldavska software zavádějící elektronickou spisovou službu. Tento projekt má mimo jiné posílit

fungování veřejných služeb zaměstnanosti a zmírnit tak negativní dopady vysoké pracovní migrace Moldavanů.

Moldavsko je jednou z prioritních zemí **transformační spolupráce**. V roce 2013 byly uskutečněny projekty na pomoc malým NNO v Podněstří, na podporu nových médií a na podporu občanských iniciativ v Sahulu.

V roce 2013 pokračovaly v Moldavsku i dva víceleté **trilaterální projekty** spolufinancované Evropskou komisí zaměřené na podporu zaměstnanosti a sociální služby.

Při ZÚ Kišiněv bylo v roce 2013 realizováno šest **malých lokálních projektů**, převážně zaměřených na dodání zdravotních pomůcek sociálně potřebným pacientům.

Z prostředků **Českého svěřeneckého fondu UNDP** byl v roce 2013 podpořen projekt zaměřený na poskytnutí doporučení pro zavedení efektivních finančních pobídek na podporu a implementaci energeticky úsporných opatření ve veřejných školách v Makedonii, Moldavsku a Kosovu. Experti účastníkům poskytl příklady z českého a mezinárodního prostředí na zefektivnění finančních toků a daňových pobídek na místní úrovni.

Z hlediska počtu poskytovaných **vládních stipendijních míst** ke studiu na veřejných vysokých školách v ČR pro občany z rozvojových zemí je Moldavsko již po několik let na prvním místě. V akademickém roce 2013/14 nově nastoupilo ke studiu 13 vládních stipendistů z Moldavska. V současné době studuje v různých studijních programech celkem 38 studentů. V průběhu roku 2013 ukončilo studium 10 vládních stipendistů. V roce 2013 byl v Moldavsku aplikován i koncept **vysílání českých vysokoškolských učitelů** do partnerských zemí. Konkrétně Česká zemědělská univerzita v Praze pomáhá zvýšit kvalitu výuky a výzkumu Státní agrární moldavské univerzity a v zemi obdobně působí též Univerzita Palackého v Olomouci.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci realizovala ČR v Moldavsku v roce 2013 celkem 40 projektů (29 bilaterálních, 2 trilaterální, 6 malých lokálních projektů a 3 projekty transformační spolupráce) v celkové výši 68,54 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá ČR Moldavsku činila **83,7 mil. Kč**.

Mongolsko

Mongolsko patří přes pozitivní hospodářské výsledky ke státům, které jsou pro omezenou infrastrukturu a vysokou závislost na tradičním způsobu života (pasterectvím se živí dvě pětiny obyvatel) dosud řazeny mezi země s relativně vysokým výskytem chudoby. Je tomu tak i přesto, že Mongolsko oficiálně patří mezi země s nižším středním příjmem. Podle indexu lidského rozvoje OSN k roku 2013 je Mongolsko na 108. místě žebříčku, přičemž pod hranicí chudoby je stále kolem jedné třetiny obyvatel.

Rozvojová spolupráce České republiky v Mongolsku se v roce 2013 vyznačovala ukončením realizace devíti velkých bilaterálních rozvojových projektů, které tak po třech letech završily své působení v sektorech zdravotnictví, vzdělávání, voda a sanitace, výroba a dodávky energie a zemědělství.

Geograficky je spolupráce zaměřena na Centrální region (vč. hlavního města Ulánbátar, jižní provincii Dornogobi a některé severní a západní provincie).

V sektoru **vzdělávání** byly završeny dva projekty v rámci dotačního titulu „Podpora systému odborného vzdělávání v Mongolsku“.

V sektoru **vody a sanitace** byl završen projekt, který řešil nedostatek vody v teritoriu formou zlepšení vydatnosti vrtů a návrhem plánu pro udržitelné čerpání vody do budoucna. V tomto sektoru byly zahájeny tři nové projekty, a to v městě Murun a provincii Zavchan.

V sektoru **výroba a dodávky energie** byl úspěšně dokončen jeden z nejnákladnějších projektů, konkrétně zaměřený na modernizaci velínu a cechu chemické úpravy vody na ulánbátarské elektrárně č. 4., která je klíčovým dodavatelem energie nejen pro hlavní město, ale i pro značnou část země.

Zemědělské projekty v Mongolsku byly v roce 2013 zaměřeny na podporu zemědělské produkce v pouštní oblasti Dornogobi. Dále byl realizován projekt zaměřený na návrat koně Převalského do svého původního biotopu na západě Mongolska. Nově v tomto sektoru započal projekt se zaměřením na rozvoj umělé inseminace pro zvýšení užitkovosti skotu.

V sektoru **zdravotnictví** byly úspěšně zakončeny dva projekty zaměřené na poskytování základní zdravotní péče v odlehlých částech Mongolska.

V rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR bylo podpořeno pět **trilaterálních dotačních projektů** spolufinancovaných Evropskou komisí. V souvislosti s prohloubením spolupráce s ostatními donory byly posíleny kontakty se Světovou zdravotnickou organizací, která hodlá navázat na úspěšné zdravotnické projekty české zahraniční rozvojové spolupráce.

V roce 2013 bylo v Mongolsku realizováno pět **malých lokálních projektů** zaměřených především na školství, zdravotnictví a na sociální služby.

V akademickém roce 2013/14 bylo **vládní stipendium** nově uděleno 6 mongolským studentům. Celkem v ČR studovalo 17 stipendistů z Mongolska. V průběhu roku 2013 ukončilo studium 11 vládních stipendistů. Dále pokračoval projekt vyslání českých vysokoškolských učitelů do rozvojových zemí ve spolupráci s Mongolskou státní zemědělskou univerzitou a Mongolskou státní vědeckotechnickou univerzitou.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci ČR v roce 2013 v zemi realizovala 30 projektů (19 bilaterálních, 4 trilaterálních, 5 malých lokálních projektů a 2 projekty *Aid for Trade*) v hodnotě 63,9 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá ČR Mongolsku v roce 2013 činila **69,9 mil. Kč**.

4.1.2 Projektové země

Gruzie

Země nadále překonává následky rozpadu SSSR v ekonomické i politické sféře, ke kterým se přidaly následky vojenského zásahu Ruska v roce 2008. Ekonomicky zůstává Gruzie závislá na zemědělství, což oslabuje její hospodářskou stabilitu. Gruzie je zároveň strategicky položenou zemí a její stabilita je v širším mezinárodním zájmu. Podle indexu lidského rozvoje OSN zaujímá Gruzie v žebříčku 72. místo ze 187 zemí.

Gruzie je v rámci ZRS ČR zařazena mezi prioritní země bez programu spolupráce. Od roku 2008 byla rozvojová spolupráce České republiky s Gruzii ovlivněna důsledky konfliktu s Ruskem a soustřeďovala se primárně na jejich odstraňování. Česká vláda

uvolnila v období 2008 - 2010 mimořádné prostředky ve výši 150 mil. Kč na rekonstrukční a rozvojovou pomoc. Celkem bylo realizováno více než padesát projektů, většina v sektorech zemědělství, zdravotnictví, voda a sanitace. Současné české aktivity v Gruzii na tuto mimořádnou pomoc navazují.

V roce 2013 ČR byly realizovány projekty v sektorech zdravotnictví, obecná ochrana životního prostředí, zemědělství, státní správa a občanská společnost, a ostatní sociální infrastruktura a služby.

V sektoru **zdravotnictví** byla zahájena realizace finální etapy projektu „Podpora prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v regionech Samegrelo a Shida Kartli“. Projekt je zaměřený na podporu prevence a včasného odhalení rakoviny prsu a děložního čípku a na přípravu tvorby národní strategie prevence rakoviny u pacientek žijících ve venkovských oblastech.

Na základě vlastních zkušeností s prevencí a řešením povodní pokračovala ČR v roce 2013 v sektoru **obecné ochrany životního prostředí**, ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem, Národní agenturou životního prostředí Gruzie (NEA) a Ministerstvem životního prostředí Gruzie, v projektu „Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí“, jehož cílem je vybudování monitorovacího systému včasného varování před povodněmi. Projekt je přínosný pro zemědělství, energetiku a predikci počasí obecně.

V sektoru **zemědělství** byly v roce 2013 realizovány dva dotační projekty zaměřené na podporu kooperativního hospodaření a servisních center na západě Gruzie. Cílem projektů je podpořit efektivnost, produkci a ekonomickou udržitelnost zemědělských uskupení.

Velký potenciál pro předávání transformačních zkušeností ČR a podporu Gruzie při sblížení se standardy EU představuje spolupráce v oblasti **státní správy a občanské společnosti**. ČRA v roce 2013 pokračovala ve spolupráci se samosprávou okresu Akhmeta a Agency of Protected Areas (APA) na projektu „Příprava plánu péče o chráněnou krajinnou oblast Tusheti“. Projekt je určený pro obyvatele odlehlého horského regionu a navazuje na předchozí intervence ČRA. Dále probíhala realizace projektu „Zvýšení efektivnosti řízení jeskynní chráněné oblasti Imereti“, jehož cílem bylo zlepšit správu a provoz jeskyní prostřednictvím vytvoření metodického dokumentu pro organizaci a řízení jeskynní správy. V rámci projektu „Zavádění oboru adiktologie do vzdělávacího systému Gruzie“ došlo ke zlepšení gruzínských odborných kapacit v oboru adiktologie. Projekt se zaměřuje na vytvoření curricula vysokoškolského studijního oboru, které bude vycházet ze vzdělávacích modulů vyvinutých v rámci výuky oboru adiktologie na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Projekt byl spolufinancovaný USAID.

V roce 2013 v Gruzii pokračovaly, v rámci sektoru **sociální infrastruktura a služby**, 3 projekty zaměřené na podporu ohrožených skupin: postižených, seniorů a ohrožené mládeže z neúplných rodin.

Při ZÚ Tbilisi bylo realizováno sedm **malých lokálních projektů**, které se věnovaly především sociální a zdravotní problematice. Proběhly také **2 trilaterální projekty**, které byly zaměřeny na podporu integrace dospělých lidí s mentálním postižením a posílení demokratického dialogu v regionu.

V akademickém roce 2013/14 bylo **stipendium vlády České republiky** uděleno třem novým studentům z Gruzie. V současnosti studuje v ČR celkem 21 vládních stipendistů z Gruzie. V průběhu roku 2013 ukončilo studium 5 vládních stipendistů.

V rámci programu **Aid for Trade**, v gesci MPO, byl v roce 2013 realizován projekt zahraniční rozvojové spolupráce ČR „Obnovení sítě monitorování množství a kvality podzemních vod oblasti Alazani-Agrichai.“ Českým realizátorem byla firma AQUATEST a.s.

Český svěřenecký fond UNDP podpořil v roce 2013 studijní cestu gruzínských archivářů do ČR a školení zástupců Parlamentu, Ministerstva pro regionální rozvoj a infrastrukturu Gruzie a zástupců gruzínských obcí v tematických okruzích městský rozvoj, odpadový management a zapojování občanů do rozhodovacích procesů.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 realizovala ČR v zemi celkem 34 projektů (18 bilaterálních, 2 trilaterální, 7 malých lokálních projektů při ZÚ, 1 projekt *Aid for Trade* a 6 projektů transformační spolupráce) v hodnotě 38,07 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá Gruzii v roce 2013 činila **59,1 mil. Kč**.

Kambodža

Kambodža se dodnes potýká s následky působení Pol Potova režimu, který závažně narušil sociálně-ekonomickou strukturu země. Kambodža patří přes vykazovaný hospodářský růst stále k nejhudším zemím regionu, na žebříčku zemí podle indexu lidského rozvoje OSN k roku 2013 zaujímá 138. místo.

Česká republika má s Kambodžou dlouholeté svazky a rozvojová spolupráce se stabilně zaměřuje na následující sektory: ostatní sociální infrastruktura a služby, zdravotnictví, vzdělávání, výroba a dodávky energie. Geograficky jsou rozvojové projekty soustředěny zejména do provincie Takeo a dále do provincií Chhnang a Pursat.

V sektoru **sociální infrastruktury a služeb** se rozvojové aktivity ČR zaměřovaly na nejzranitelnější skupiny obyvatel. V roce 2013 byly realizovány projekty zacílené na inkluzivní vzdělávání dětí s postižením v provincii Takeo a na vysílání evropských humanitárních pracovníků do místních partnerských organizací.

Sektor **výroba a dodávky energie** byl zastoupen projektem, jehož cílem je rozvoj tržního odvětví s bio plynárnami pro zajištění udržitelných zdrojů energie. Díky projektu bude pro obyvatele nejhudších částí země dostupná energie pro vaření a svícení.

V sektoru **zdravotnictví** byly v roce 2013 v Kambodži realizovány projekty zaměřené na posílení zdraví matek a dětí a na prevenci akutní a chronické podvýživy dětí

V sektoru **zemědělství** byly v roce 2013 v Kambodži realizovány projekty zaměřené na rozvoj tržních služeb pro komoditní živočišnou výrobu.

V roce 2013 byly v Kambodži realizovány dva **malé lokální projekty**, jejichž cílem bylo zvýšení úrovně hygienického zázemí škol v málo rozvinutých oblastech.

V akademickém roce 2013/14 využil **stipendium vlády ČR** nově 1 kambodžský student. V současnosti studují v ČR celkem 4 vládní stipendisté z této země. V průběhu roku 2013 ukončili studium 4 vládní stipendisté. V roce 2013 byl v Kambodži aplikován i koncept **vysílání českých vysokoškolských učitelů** do partnerských zemí.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v Kambodži realizovala 6 bilaterálních projektů a 2 malé lokální

projekty v celkové hodnotě 17,8 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá v roce 2013 Kambodži činila **22,6 mil. Kč**.

Kosovo

Kosovo zůstává jedním z nejchudších států Evropy a v důsledku historického vývoje se stále potýká s řadou problémů v etnické, sociální a bezpečnostní oblasti. Politický vývoj v zemi byl v roce 2013 ovlivněn významným posunem v dialogu se Srbskem (uzavření dohody pod patronací EU) i konáním místních voleb na celém území Kosova. Zahájení jednání o stabilizační a asociační dohodě s EU vytváří dobrý základ pro budoucí rozvoj.

Bilaterální rozvojová spolupráce s Kosovem je dlouhodobě soustředěna do sektorů sociální infrastruktura a služby, vzdělávání, a voda a sanitace.

I v roce 2013 byl největší důraz kladen na rozvoj sektoru **sociální infrastruktura a služby**, v jehož rámci se ČR věnuje podpoře znevýhodněných skupin obyvatelstva a jejich integraci do společnosti. Kromě projektů s cílem podpory nevidomých a neslyšících, které v roce 2013 úspěšně navazovaly na aktivity z předchozích let, byly realizovány i dva projekty zaměřené na podporu vzdělávání obyvatelstva ze sociálně vyloučených komunit a obyvatel se zdravotním postižením. V rámci projektu „Celoživotní vzdělávání pro 21. století“ došlo k podpoře a rozvoji odborných profesních a praktických dovedností obyvatel severního Kosova, které je převážně obývané etnickými Srby. Projekt „Podpora školy pro zrakově postižené v Peji/Peći“ navázal na aktivity započaté v roce 2012. Cílem projektu bylo ve spolupráci s Konzervatoří Jana Deyla v Praze, podpořit zavedení výuky hudby pro nevidomé, a tím rozšířit možnosti zaměstnání pro nevidomé v Kosovu.

Druhým důležitým sektorem ZRS ČR v Kosovu byl v roce 2013 sektor **voda a sanitace**, který je klíčovým pro zlepšení životního prostředí v Kosovu. V roce 2013 byl ukončen tříletý projekt „Výstavba čistírny odpadních vod v obci Harilaçi“. Tento projekt se stal jedinečným v rámci celého území Kosova, neboť až do spuštění čističky v Harilaçi nefungovalo v Kosovu žádné zařízení tohoto druhu.

V roce 2013 byly uskutečněny dva **malé lokální projekty** při ZÚ Priština, jeden na podporu sociálního začlenění lidí se zrakovým postižením v severním Kosovu, druhý byl zaměřen na podporu rozvoje hudebního vzdělávání.

Český svěřenecký fond UNDP podpořil v roce 2013 v Kosovu čtyři projekty. Jednalo se o projekty na podporu sociálního podnikání, spuštění systému monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů v Kosovu, vytvoření podrobného technického návrhu sanace kyselých důlních vod v Novo Brdo a podpora sdružení místních vlád v Makedonii, Moldavsku a Kosovu, které zvyšují kapacitu místních úředníků ve schopnosti prosazovat daňové pobídky pro zavádění energeticky úsporných opatření ve školách.

V rámci **transformační spolupráce** MZV v roce 2013 pokračoval projekt pilotní akreditace měst a obcí s cílem zatraktivnit dané municipality pro zahraniční investory a mít pro ně připravenou infrastrukturu. Nový projekt byl zaměřen na podporu partnerství a spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi, orgány místní správy a dalšími klíčovými aktéry na místní úrovni v Kosovu.

V rámci programu **Aid for Trade** byla vypracována studie proveditelnosti výstavby průmyslové zóny v oblasti Llabjan.

V akademickém roce 2013/14 bylo **vládní stipendium** nově uděleno 2 kosovským studentům. Celkem v ČR studovalo 7 stipendistů z Kosova. V průběhu roku 2013 ukončili studium 3 vládní stipendisté.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala celkem 15 projektů (10 bilaterálních, 2 malé lokální projekty, 2 projekty transformační spolupráce a 1 projekt *Aid for Trade*) v celkové hodnotě 14,49 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc v roce 2013 činila **26,2 mil. Kč**.

Palestinská autonomní území

Palestinská autonomní území (PAÚ) patří k nejchudším v rámci blízkovýchodního regionu, přičemž jejich ekonomicko-sociální stabilita je velmi důležitá pro celou oblast. Dle indexu lidského rozvoje OSN k roku 2013 zauímají PAÚ 110. místo žebříčku z celkem 187 zemí.

Česká republika poskytuje Palestině svou pomoc již od 90. let. V období let 1996-2013 bylo na PAÚ realizováno 22 rozvojových projektů v celkové hodnotě více než 300 mil. Kč, k nimž se přidala mimořádná rekonstrukční pomoc ve výši dalších 60 mil. Kč v roce 2008. Až do současnosti se Česká republika zeměpisně zaměřuje zejména na gubernorát Tubás a sektorově na energetiku (od roku 1996 bylo v zemi díky české pomoci elektrifikováno na třicet vesnic).

Rozvojová spolupráce s Palestinou probíhá již od roku 2011 specifickým způsobem - poskytováním finančního daru příslušným institucím palestinské národní správy na konkrétní rozvojové projekty. Projekty se realizují na základě memoranda o porozumění v sektorech výroba a dodávky energie a dále voda a sanitace. V roce 2013 byly palestinské vládě převedeny finanční prostředky v celkové výši 8,5 mil. Kč.

V sektoru **výroba a dodávky energie** byla v roce 2013 v gubernorátu Tubás dokončena stavba a následně zprovozněna solární elektrárna o výkonu 120 kW (realizátorem výstavby byla palestinská společnost SATCO Co.) Elektrárna byla slavnostně uvedena do provozu za účasti vedoucího SÚ Ramalláh a vysokých místních představitelů. V rámci projektu „Modernizace kapilárního zavlažovacího systému za využití obnovitelných zdrojů energie“ v sektoru zemědělství byli podpořeni místní zemědělci vybudováním solárního zdroje energie pro zavlažování skleníků.

V sektoru **voda a sanitace** došlo roce 2013 k vnitřním problémům na palestinské straně při realizaci a řízení projektu „Modelování alokace vodních zdrojů“ (MYWAS), a tím i k závažnému zpoždění projektu. Finanční prostředky na rok 2013 tedy nebyly palestinské straně převedeny a zvažuje se ukončení projektu.

Na základě návrhů SÚ Ramalláh byly realizovány čtyři **malé lokální projekty** v celkové hodnotě 1,4 mil. Kč. Projekty se týkaly vzdělávání žen, rekreace dětí a spolupráce mezi Izraelci a Palestinci v oblasti ochrany zemědělských plodin. Jedním projektem ČR podpořila také vzdělávací aktivity v oblasti klasické evropské hudby.

V roce 2013 Česká republika opět poskytla Palestině **humanitární pomoc** ve výši 4 mil. Kč, konkrétně prostřednictvím UNRWA a Caritas Jerusalem na pomoc palestinskému obyvatelstvu zasaženému konfliktem v Sýrii a uprchlíkům v Gaze i na Západním břehu.

V akademickém roce 2013/14 bylo **vládní stipendium** nově uděleno 3 palestinským studentům. Celkem v ČR studovalo 7 stipendistů z PAÚ. V průběhu roku 2013 ukončili studium 4 vládní stipendisté.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi podpořila či přímo realizovala 7 projektů (2 bilaterální, 4 malé lokální projekty a 1 trilaterální projekt) v celkové hodnotě 10,1 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá Palestinským autonomním územím v roce 2013 činila **15,9 mil. Kč**.

Srbsko

Srbsko učinilo v roce 2013 významný krok v evropské integraci, když EU rozhodla o zahájení přístupových jednání. I přes deklarovaný růst HDP (2,4 % v roce 2013) trvá akutní potřeba reforem v oblasti privatizace, restrukturalizace a transformace průmyslu, které se však ve snaze o zachování sociálního smíru často odkládají. Výrazným problémem zůstává vysoká nezaměstnanost (oficiálně cca 20 %, neoficiální odhady jsou výrazně vyšší). V žebříčku OSN dle indexu lidského rozvoje Srbsko v roce 2013 kleslo z 64. na 66. místo.

V roce 2013 pokračovaly rozvojové intervence ČR v Srbsku v rámci čtyř sektorů: obchod a další služby, výroba a dodávky energie, voda a sanitace, a zdravotnictví, kterým se ČR dlouhodobě věnuje i ve spolupráci s ostatními donory působícími v zemi.

V sektoru **voda a sanitace** pokračoval rozsáhlý projekt výstavby kanalizační sítě v obci Kruščica. Důležitým partnerstvím v Srbsku v roce 2013 byla pokračující spolupráce s Úřadem Organizace spojených národů pro servisní zabezpečení projektů (UNOPS) v sektoru **obchodu a služeb** v rámci projektu „Podpora výroby sýrů v oblasti Pešter“, která je jednou z nejméně rozvinutých a politicky velmi křehkých oblastí Srbska.

V sektoru **výroba a dodávky energie** byl v roce 2013 ukončen projekt „Zvýšení energetické účinnosti při vytápění nemocnice ve městě Valjevo“. Zrekonstruovaná nemocnice byla nově napojena na systém centrálního zásobování teplem. Dále bylo také prostřednictvím horkovodního potrubí v délce 1 km napojeno i nedaleké sídliště. V rámci zefektivnění vytápění byl v rámci projektu využíván i geotermální vrt, který zajistil vyhřívání rehabilitačního bazénu v nemocnici.

V sektoru **zdravotnictví** pokračoval projekt modernizace a posílení kapacit chirurgické jednotky ve Všeobecné nemocnici Pirot.

V roce 2013 bylo v Srbsku realizováno šest **malých lokálních projektů**. Konkrétně byly dodány pomůcky a interaktivní pomůcky pro postižené děti, hudební nástroje pro základní uměleckou školu, vybudováno nové topení a sanitární zařízení na základních školách.

V rámci **transformační spolupráce MZV** podpořila ČR projekt zaměřený na předání expertních znalostí místním nevládním subjektům v oblasti vedení strategických soudních sporů a situačního testingu tak, aby bylo vytvořeno místní *know-how* k prosazování zákazu diskriminace v praxi.

V Srbsku byly v roce 2013 realizovány tři projekty v rámci **Programu rozvoje ekonomického partnerství B2B** zaměřené zejména na přenos moderních stavebních technologií a posílení regionální spolupráce.

Dále byl v Srbsku v roce 2013 realizován jeden projekt *Aid for Trade* zaměřený na projektový management a na sociálně zodpovědné podnikání malých a středních podniků.

Srbsko již tradičně patří k největším příjemcům **vládních stipendií** ČR. V akademickém roce 2013/2014 bylo vládní stipendium nově uděleno 12 srbským studentům. V akademickém roce 2013/2014 studovalo v ČR celkem 28 stipendistů ze Srbska. V průběhu roku 2013 ukončilo studium 9 vládních stipendistů. V rámci **programu vysílání učitelů** do rozvojových zemí pokračovala i v roce 2013 spolupráce Univerzity Palackého v Olomouci a Univerzity v Bělehradě, kde byl zrealizován kurz projektového managementu a evaluace.

V roce 2013 také pokračovaly společné projekty Královéhradeckého kraje a regionu Banát a Jihomoravského kraje s regionem Šumadija. Oba projekty se zaměřovaly především na zlepšování kapacit místní správy prostřednictvím přenosu zkušeností s plněním přístupových podmínek EU.

V červenci 2013 byla se Srbskem podepsána **Dohoda o rozvojové spolupráci**, jejímž hlavním cílem je osvobození rozvojových projektů od cel a daní.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala celkem 22 projektů (10 bilaterálních, 6 malých lokálních projektů, 1 trilaterální projekt, 3 projekty v rámci Programu rozvojově-ekonomického partnerství *B2B*, 1 projekt transformační spolupráce a 1 projekt *Aid for Trade*) v celkové hodnotě 21,46 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc v roce 2013 činila **31,1 mil. Kč**.

4.1.3 Ostatní země

Mezi ostatní země realizace ZRS ČR v roce 2013 patří státy, v nichž v souladu s platnou koncepcí pokračují rozvojové aktivity ČR v jiném rozsahu a zaměření než v předcházejícím období (tj. zpravidla jsou postupně utlumovány). Do této skupiny zemí se řadí **Jemen, Vietnam a Zambie**. Dále sem patří partnerské země, ve kterých byly dokončovány projekty ZRS v gesci resortních ministerstev nebo ve kterých jsou realizovány aktivity transformační spolupráce v gesci MZV či technické asistence v gesci Ministerstva financí.

Jemen

Od sjednocení v roce 1994 prošel Jemen ekonomickou a společenskou transformací, nadále však zůstává nejchudší arabskou zemí. Dle Indexu lidského rozvoje OSN náleželo Jemenu v roce 2013 160. místo žebříčku. Rozvoj je komplikován interními střety a křehkou bezpečnostní situací. Zvláštním problémem je zhoršující se dostupnost a kvalita pitné i závlahové vody, která podvazuje možnosti jemenského zemědělství i ekonomiky vůbec.

Jemen patří mezi partnerské země, s nimiž ČR rozvojovou spolupráci postupně ukončuje, avšak vzhledem k výborným výsledkům a z důvodu zajištění udržitelnosti byla ZRS na ostrově Sokotra prodloužena do roku 2014. Jedná se o projekt, jehož cílem je zvýšení potravinového zabezpečení a nutriční kvality stravy obyvatel ostrova Sokotra formou podpory maloplošných domácích zahrad a také školek produkujících sazenice zemědělských plodin i endemických dřevin. Jako modelové objekty a příklady dobré

praxe slouží již více než třicet založených agrolesnických objektů a školních zahrad. Na tento projekt ZRS vydala ČR v roce 2013 4,67 mil. Kč.

V rámci **malého lokálního projektu** v gesci ZÚ Abú Dhabí dodala ČR vybavení do kulturně-sportovního centra pro zdravotně postižené v hodnotě 0,5 mil. Kč.

Formou **humanitární pomoci** ČR v roce 2013 podpořila projekt Světového potravinového programu zaměřený na výživu dívek a zároveň jejich zapojení do vzdělávacího procesu.

V akademickém roce 2013/14 bylo **vládní stipendium** nově uděleno 6 jemenským studentům. V akademickém roce 2013/2014 v ČR studovalo celkem 8 stipendistů z Jemenu. V průběhu roku 2013 neukončil studium žádný vládní stipendista.

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala 2 projekty (1 bilaterální a 1 malý lokální) v celkové hodnotě 5,2 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc ČR Jemenu v roce 2013 činila **12 mil. Kč**.

Vietnam

Ve Vietnamu byly v posledních letech realizovány významné reformy, přesto zůstává mezi zeměmi s nízkým příjmem, a k roku 2013 zaujímá 127. místo na žebříčku zemí dle indexu lidského rozvoje OSN. Jeho problémy pramení zejména ze skladby ekonomiky (přes 70 % obyvatelstva je zaměstnáno v zemědělství), nedostatečně rozvinuté infrastruktury (zvláště ve venkovských oblastech) a nekvalitního vzdělávacího systému. Země musí nadále překonávat i důsledky válečného konfliktu.

V souladu s Konceptí zahraniční rozvojové spolupráce z roku 2010 je Vietnam zařazen do kategorie zemí, kde již nebudou po roce 2013 zahajovány nové bilaterální rozvojové projekty, avšak v zájmu zodpovědného přístupu zahraniční rozvojové spolupráce je možné zvažovat dílčí rozvojové intervence s cílem posílit udržitelnost aktuálně probíhajících projektů. Projekty, které byly v roce 2013 ve Vietnamu dokončovány, se soustředily především na sektory výroba a dodávky energie, ostatní sociální infrastruktura a služby, voda a sanitace.

V sektoru **výroby a dodávek energie** byl realizován projekt zaměřený na obnovitelné zdroje energie pro obyvatele provincie Thua-Thien Hue.

V sektoru **ostatní sociální infrastruktury a služeb** byl finalizován projekt zaměřený na multiplikaci sítě školitelů odborného vzdělání.

V sektoru **voda a sanitace** pokračoval projekt „Podpora překonání působení herbicidů/dioxinů ve Vietnamu“, jehož záměrem je zmírnit ohrožení zdraví obyvatel a poškození životního prostředí následkem masivní aplikace herbicidů v době vietnamské války v 60. a 70. letech.

V sektoru **průmyslu** byl finalizován projekt zaměřený na rozvoj sklářského průmyslu ve středním Vietnamu.

V akademickém roce 2013/2014 v České republice studovali celkem **3 stipendisté** z Vietnamu. V průběhu roku 2013 ukončili studium 2 vládní stipendisté.

Z prostředků vyčleněných na zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala 4 bilaterální projekty, 1 trilaterální projekt a 3 malé lokální projekty v celkové hodnotě 14,71 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc Vietnamu v roce 2013 činila **28,4 mil. Kč**.

Zambie

Zambie patří k nejchudším zemím na africkém kontinentu. Potýká se s řadou problémů – základním zdrojem obživy zůstává zemědělství, které je v rámci malé diverzifikace ekonomiky náchylné ke krizím. Situaci zhoršuje nedostatečná míra vzdělání a omezená infrastruktura. Podle indexu lidského rozvoje OSN zaujímá Zambie 163. místo ze 187 zemí světa.

V současnosti pokračuje rozvojová spolupráce ČR se Zambií v nižším objemu než v předchozím programovacím období. S ohledem na dobré výsledky rozvojové spolupráce s touto zemí jsou však finanční alokace zachovány. ZRS ČR se soustředí do sektorů zemědělství, zdravotnictví, vzdělávání a ostatní sociální infrastruktura a služby. Geograficky se ZRS ČR v Zambii soustředí do Západní provincie, která je poměrně izolovaná a stranou pozornosti ostatních dárců, a dále pak na Jižní a částečně Východní provincii.

V sektoru **zemědělství** probíhala v roce 2013 realizace dvou projektů zaměřených na podporu chovu skotu. Do provozu byla uvedena inseminační stanice produkující mražené inseminační dávky a laboratoře na zpracování vzorků. Rovněž proběhl sběr dat pro formulaci nového projektu zaměřeného na podporu drobných farmářů, který bude zahájen v roce 2014.

V sektoru **zdravotnictví** proběhla nezávislá evaluace projektů zaměřených v letech 2009-2012 na vzdělávání porodních asistentek. Na základě úspěchů předchozích projektů a pozitivních výsledků evaluace byl zahájen nový projekt, jehož cílem je zavedení vyššího stupně vzdělávání porodních asistentek v Mongu.

V sektoru **vzdělávání** probíhala úspěšně realizace projektu zaměřeného na učňovské vzdělávání v oborech krejčí, elektrikář a pekař/číšník.

V sektoru **ostatní sociální infrastruktura a služby** byl úspěšně dokončen projekt zaměřený na podporu udržitelné péče o sirotky a ohrožené děti v západní Zambii.

V Zambii byly v gesci ZÚ Harare realizovány tři **malé lokální projekty**, především v oblasti vzdělávání. ČR v rámci těchto projektů podpořila výstavbu zařízení pro sirotky a ohrožené děti, zřízení školní knihovny a počítačové učebny a výstavbu latrín.

V akademickém roce 2013/14 bylo vládní stipendium nově uděleno 3 zambijským studentům. V akademickém roce 2013/2014 v ČR studovalo celkem 7 stipendistů ze Zambie. V průběhu roku 2013 ukončilo studium 7 vládních stipendistů.

Z prostředků vyčleněných na zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 ČR v zemi realizovala 9 projektů (6 bilaterálních a 3 malé lokální projekty) v celkové hodnotě 12,85 mil. Kč. Celková oficiální rozvojová pomoc poskytnutá Zambii v roce 2013 činila **15,5 mil. Kč**.

Další země

Rozvojová spolupráce probíhala v omezeném rozsahu i v několika dalších zemích. Jednalo se zejména o projekty v gesci **Ministerstva průmyslu a obchodu ČR** a **Ministerstva financí ČR**. Dále byl realizován program transformační spolupráce v gesci **MZV**.

V rámci programu *Aid for Trade* v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR ve spolupráci s MZV, bylo v roce 2013 zrealizováno osm projektů. Konkrétně se jednalo o tři projekty v **Etiopii**, dva v **Mongolsku** a po jednom v **Gruzii**, **Kosovu** a **Srbsku**. Celková úhrnná částka vyčerpaná v roce 2013 byla 5,9 mil. Kč. Projekty byly, jako tradičně, směřovány do států, které patří k prioritním z hlediska ZRS ČR. Sektorově byly projekty zaměřeny na životní prostředí a vodohospodářství, zemědělství, podporu malého a středního podnikání, obchod a na ekonomický rozvoj včetně energetiky.

Ministerstvo financí ČR v roce 2013 realizovalo projekt technické asistence **Transformační finanční a ekonomická spolupráce** v celkové hodnotě 2,6 mil. Kč. Jednalo se o pomoc partnerským rezortům financí, která se uskutečnila formou studijních návštěv z **Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Iráku, Egypta, Etiopie, Číny, Filipín, Korejské republiky, Makedonie, Mongolska, Thajska a Ukrajiny**. V rámci projektu jsou předávány zkušenosti a know-how ČR z období transformace ekonomiky, přípravy na vstup do EU, zkušenosti s reformou v klíčových oblastech veřejných financí a implementace práva ES/EU acquis. Snížené reálné výdaje byly umožněny využitím spolufinancování z programů EU a z programů financovaných dalšími multilaterálními a bilaterálními rozvojovými institucemi.

Rozvoj občanské společnosti, nezávislých médií a místní samosprávy v **Bělorusku, Bosně a Hercegovině, Gruzii, Iráku, Kosovu, Kubě, Moldavsku, Myanmaru/Barmě, Srbsku a Ukrajině** (nad rámec již zmíněných zemí) podporovala také v loňském roce **transformační spolupráce řízená MZV**. Cílem programu transformační spolupráce je přispívat zejména k vytváření a posilování demokratických institucí, právního státu a řádné správy věcí veřejných. Při působení ve zmíněných zemích se ČR opírá také o předpoklady přenositelnosti českých zkušeností a tradici vzájemných kontaktů. V návaznosti na minulé období byl v roce 2013 mezi prioritní země transformační spolupráce zařazen také **Egypt**.

4.2 Dvoustranná rozvojová spolupráce dle sektorů

Z hlediska členění oficiální rozvojové pomoci dle sektoru (tj. širší tematické oblasti v souladu s metodikou OECD) se ČR v roce 2013 zaměřila zejména na podporu státní správy a občanské společnosti, vzdělávání, zásobování vodou a sanitaci a zemědělství; dále také na další oblasti přispívající k naplnění Rozvojových cílů tisíciletí – sociální infrastrukturu a služby, zdravotnictví, obecnou ochranu životního prostředí a energetiku s důrazem na využívání obnovitelných zdrojů energie.

Největší objem prostředků (včetně zahrnutí prostředků na transformační spolupráci) byl směřován na posilování kapacit státní správy a podporu občanské společnosti ve světě. Hlavním cílem těchto aktivit bylo vytvoření stabilní, mírové a demokratické občanské společnosti jako základu ekonomické prosperity i samotné důstojné lidské existence. Přírozenou součástí této snahy je i dlouhodobá priorita ČR a jeden z prvotních Rozvojových cílů tisíciletí - vzdělávání. Do uvedených oblastí proto směřovalo cca 27 % české ODA.

V rámci ostatních sektorů se ČR zaměřila na tradiční priority, kde využila svých komparativních výhod a zároveň jejich prostřednictvím přispěla k řešení naléhavých problémů partnerských zemí. Česká republika proto na zásobování vodou a sanitaci spolu se zemědělstvím vyčlenila 16 % své ODA. V roce 2013 pokračovaly aktivity i v dalších tradičních sektorech české rozvojové spolupráce, jakými jsou ochrana životního prostředí, výroba a dodávky energie či sociální infrastruktura a služby a zdravotnictví.

Tabulka č. 6 Rozložení finančních prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci v roce 2013 podle sektorů (dle OECD/DAC, řazeno podle objemu finančních prostředků)

Sektor	Objem vynaložených prostředků (Kč)	Podíl na dvoustranné ODA ČR (v %)
Pomoc uprchlíkům	176 513 989	15,88
Vzdělávání	171 183 409	15,40
Státní správa a občanská společnost	148 041 819	13,32
Voda a sanitace	104 801 201	9,43
Humanitární pomoc - okamžitá	91 023 944	8,19
Administrativní náklady dárce	89 136 879	8,02
Zemědělství	75 220 621	6,77
Výroba a dodávky energie	60 749 983	5,47
Ostatní sociální infrastruktura a služby	43 770 081	3,94
Zdravotnictví	42 625 274	3,84
Osvěta o rozvojové spolupráci	30 780 030	2,77
Obecná ochrana životního prostředí	19 229 508	1,73
Sektorově nespecifikováno	15 690 468	1,41
Nerostné zdroje a těžba	10 868 250	0,98
Průmysl	10 250 282	0,92
Obchod a další služby	10 199 474	0,92
Populační politiky	6 022 639	0,54
Humanitární pomoc - prevence katastrof a připravenost na jejich řešení	2 230 868	0,20
Ostatní průřezové aktivity	2 130 146	0,19
Obchodní politiky a regulace	473 114	0,04
Cestovní ruch	270 616	0,02
Stavebnictví	100 000	0,01
Celkem bilaterální ODA dle sektorů	1 111 276 595	100

Zdroj: ORS MZV ČR

Státní správa a občanská společnost

Česká republika v roce 2013 realizovala projekty, které podporovaly řádnou správu věcí veřejných, a to jednak průřezově - důsledným dodržováním transparentnosti ve všech fázích realizace s důrazem na zapojení místní komunity do procesu rozhodování o podobě projektu, jednak tematicky prostřednictvím specifických projektů zaměřených na zlepšení výkonu veřejné správy.¹³

Zásadní složkou ZRS ČR v tomto sektoru je **program transformační spolupráce**, jehož cílem je přispívat k vytváření a posilování demokratických institucí, právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí.

¹³ Objemově nejvýznamnější část tohoto sektoru představovala účast ČR v mírových operacích a civilních misích - podrobněji popsány v kapitole 4.3.

Program se i v roce 2013 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky České republiky, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (**Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Irák, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko a Ukrajina**), v návaznosti na minulé období byl v roce 2013 mezi prioritní země zařazen také **Egypt**.

Transformační spolupráce v **Gruzii** se zaměřila především na podporu nezávislé žurnalistiky, posílení občanské účasti v rozhodovacích procesech místní samosprávy, jakož i kapacity občanské společnosti chránit práva žen. Celkem bylo uskutečněno šest projektů v hodnotě 8,5 mil. Kč.

V roce 2013 pokračovaly v **Moldavsku** projekty zaměřené na podporu aktivního zapojování občanů do řešení místních problémů (včetně aktivit mladých lidí a žen) a posílení využívání nových médií. Zvláštní pozornost věnuje ČR situaci v Podněstří, kde dlouhodobě usiluje o rozvoj neziskového sektoru. Celkem byly realizovány tři projekty v hodnotě 5,1 mil. Kč.

V rámci transformační spolupráce MZV pokračovala v **Kosovu** realizace projektu na posílení atraktivity municipalit pro zahraniční investory. Druhý realizovaný projekt v Kosovu se zaměřil na podporu spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi, orgány místní správy a dalšími klíčovými aktéry na místní úrovni. Celkem byly realizovány projekty v hodnotě 1,7 mil. Kč.

V rámci programu transformační spolupráce MZV byl v **Bosně a Hercegovině** realizován jeden projekt v hodnotě 1,3 mil. Kč, který se zaměřil na zvýšení vzájemného porozumění mezi mládeží a podporu účasti mladých lidí ve veřejném životě.

V rámci transformační spolupráce MZV v **Srbsku** podpořila ČR projekt zaměřený na vedení strategických soudních sporů a situačního testingu tak, aby bylo vytvořeno místní *know-how* k prosazování zákazu diskriminace v praxi. Výše dotace byla 0,9 mil Kč.

Celkem bylo v roce 2013 v rámci Programu transformační spolupráce v gesci odboru lidských práv a transformační politiky MZV financováno 52 projektů českých nevládních organizací a institucí, realizovaných ve spolupráci s jejich partnery v cílových zemích, jakož i samostatných aktivit MZV, uskutečněných převážně prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR v zahraničí. Kromě prioritních zemí se některé jednorázové aktivity týkaly i dalších zemí regionu Afriky (Zimbabwe), Asie (Kyrgyzstán) a Blízkého východu (Jordánsko) či Ruska. Řada projektů, na kterých se podílely české subjekty, byly vícestranné či mezinárodní. Celkově bylo na projekty na podporu demokracie a lidských práv v roce 2013 vynaloženo 49,48 mil. Kč.

Ministerstvo financí v roce 2013 realizovalo každoroční projekty technické asistence „Transformační finanční a ekonomická spolupráce“ v celkové hodnotě 2,66 mil. Kč. Jednalo se o pomoc partnerským resortům financí v rozvojových a tranzitivních zemích, která se uskutečnila formou studijních návštěv z následujících zemí: **Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Irák, Egypt, Etiopie, Čína, Filipíny, Korejská republika, Makedonie, Mongolsko, Thajsko a Ukrajina**. V rámci projektu jsou předávány zkušenosti a *know-how* ČR jak z období transformace ekonomiky a přípravy na vstup do EU, tak zkušenosti s reformou v klíčových oblastech veřejných financí a implementace práva - *ES/EU acquis*.

V gesci Ministerstva vnitra pokračoval dlouhodobý projekt na posílení bezpečnostní spolupráce se zeměmi **západního Balkánu a jižního Kavkazu** a rozvoj kapacit místních bezpečnostních sborů. Další úspěšnou aktivitou byl také projekt

„Zlepšení akceschopnosti a odborné způsobilosti moldavských hasičů“ realizovaný generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru.

Pomoc uprchlíkům v České republice

Na základě Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951 poskytuje ČR pravidelně útočiště osobám, které mají oprávněné obavy z pronásledování z politických, náboženských či rasových důvodů. Systém české asistence uprchlíkům zahrnuje zejména náklady na základní životní a sociální vybavení, zdravotnickou péči, jazykové a všeobecné vzdělání a výdaje, které zahrnují poradenskou činnost či socio-kulturní kurzy.

Celková výše plánovaných dotací dosahovala 17 mil. Kč, ve skutečnosti pak bylo čerpáno 16,82 mil. Kč. Na zajištění výuky českého jazyka bylo plánováno čerpání prostředků ve výši 2 mil. Kč, ve skutečnosti byly čerpány prostředky ve výši 1,56 mil. Kč.

Česká republika věnuje zvláštní pozornost ohroženým skupinám (senioři, sirotci) a integračním aktivitám (osvojování českého jazyka, hledání práce a ubytování, atp.). Pomoc probíhá jak prostřednictvím státních institucí (Správa uprchlických zařízení), tak ve spolupráci s místní samosprávou a nevládními organizacemi.

Co se týče vynaložených finančních prostředků **na pomoc syrským uprchlíkům mimo území České republiky**, v roce 2013 byl kofinancován projekt EU Regionálního programu ochrany (RPP) ve výši 10 mil. Kč. Tento komplexní program v oblasti uprchlictví a rozvoje na Blízkém východě je zacílen na sousední země Sýrie, v nichž se koncentruje největší množství syrských uprchlíků (Libanon, Jordánsko a Irák). Ministerstvo vnitra ČR dále poskytlo dar tureckému Ministerstvu pro mimořádné události (AFAD) ve výši 12,5 mil. Kč a bulharské Státní agentuře pro uprchlíky ve výši 25 mil. Kč.

Celkově poskytla Česká republika v roce 2013 **pomoc uprchlíkům na území ČR** ve výši 193,43 mil. Kč, z toho náklady uznatelné jako ODA činí 176,51 mil. Kč. O mezinárodní ochranu požádali cizinci 54 různých státních příslušností (celkem 707 osob). Nejvíce žádostí bylo podáno státními příslušníky Ukrajiny (146), Sýrie (69), Ruské federace (53), Vietnamu (49) a Arménie (43).

Voda a sanitace

Snížit na polovinu počet lidí, kteří nemají přístup k pitné vodě a základnímu sanitárnímu zařízení, patří k jednomu z několika úkolů Rozvojových cílů tisíciletí, které byly naplněny již před rokem 2015. Přístup ke kvalitní pitné vodě a hygienickým zařízením však není nadále v mnoha částech světa samozřejmostí, proto i v roce 2013 představoval sektor vody a sanitace, který patří k dlouhodobým prioritám České republiky, opět nejvýznamnější sektor bilaterálních projektů realizovaných ČRA. V roce 2013 se ZRS ČR v rámci uvedeného sektoru zaměřila zejména na zásobování obyvatel pitnou vodou, nakládání s odpadními vodami, odstraňování starých ekologických zátěží, a v neposlední řadě na nakládání s komunálním odpadem, jako způsobem prevence kontaminace vodních zdrojů.

Balkánské země patří k tradičním příjemcům v rámci sektoru vody a sanitace. V roce 2013 byl ukončen tříletý projekt, který se stal jedinečným v rámci celého území **Kosova**, neboť až do spuštění nově vybudované čistírny odpadních vod z prostředků

ZRS ČR v Harilaçi nefungovalo v Kosovu žádné zařízení tohoto druhu. Dalším ukončeným projektem na Balkáně byl projekt mezinárodní spolupráce v oblasti odpadového hospodářství v regionu Dboj – Maglaj v **Bosně a Hercegovině**, jehož hlavním cílem bylo připravit dokumentaci potřebnou k výstavbě regionální skládky odpadu. Projekt výrazně přispěl ke zlepšení situace nakládání s odpadem v širším regionu a zájem o připojení k výstupům tohoto projektu projevil i další místně příslušné municipality. V **srbské** Vojvodině v roce 2013 dále pokračovala výstavba tlakové kanalizace v obci Kruščica, která mj. pozitivně ovlivní i život české menšiny žijící v Srbsku.

V sektoru vody a sanitační v roce 2013 spolupracovala ČRA aktivně v **Moldavsku** s významnými multilaterálními a bilaterálními donory (GIZ, ADA, USAID), přičemž v listopadu 2013 uzavřeli ředitelé ČRA a rakouské ADA memorandum o pokračování vzájemné spolupráce v tomto sektoru. V Moldavsku dále ČRA zahájila nový projekt v oblasti nakládání s komunálním odpadem. Rovněž byla zahájena realizace návazných projektů v oblasti sanace starých ekologických zátěží, přičemž dva ze tří projektů zaměřených na obnovu sanačních systémů, které měly být podle původních předpokladů ukončeny v loňském roce, bylo nutné prodloužit až do poloviny roku 2014. Důvodem byla na základě monitoringu zjištěná potřeba zajistit dodatečné *phase out* aktivity vedoucí k udržitelnému předání výstupů projektů místním samosprávám.

V **Mongolsku** byl v loňském roce ukončen projekt, jenž reagoval na značné nedostatky vody v teritoriu. Jeho aktivity zahrnovaly zlepšení vydatnosti vrtů (zajišťující zásobování pitnou vodou pro rozrůstající se hlavní město Ulánbátar) i návrh plánu pro udržitelné čerpání vody do budoucna. V rámci sektoru pak byly započaty tři další nové projekty, mj. ve městě Murun a provincii Zavchan.

Sektor vody a sanitační hrál v roce 2013 významnou roli i v **Etiopii**, kde byla v rámci nového projektu, navazujícího na předchozí aktivity ZRS ČR v regionu SNNPR, realizována veřejná zakázka, jejímž cílem bylo na základě geofyzikálního průzkumu ověřit partnerem identifikované lokality a vypracovat ideové návrhy pro zásobování místního obyvatelstva pitnou vodou. Taktéž byla provedena identifikace dalších projektových námětů v tomto sektoru v Alaba Special Woreda. Díky spolupráci České geologické služby s Geologickou službou Etiopie se dále podařilo zmapovat vodní zdroje, geologické poměry a geologická rizika na již téměř celém území Etiopie. Projekt, který bude nadále pokračovat i v roce 2014, významně posílil kapacity partnerské organizace a zrychlil mapování terénu.

Ve **Vietnamu** pokračovala v roce 2013 realizace některých víceletých projektů soustřeďujících se na přenos know-how a expertních služeb v rámci uvedeného sektoru, týkající se především odstraňování starých ekologických zátěží.

Spolupráce s **Palestinou** v rámci sektoru, která byla realizována podporou implementace projektu *MYWAS (Multi-Year Water Allocation System)*, bohužel narazila v průběhu loňského roku na nečekané obtíže, kdy kvůli personálním a organizačním změnám na straně realizátora projektu (Palestinian Water Authority) došlo ke zdržení původně plánovaných aktivit a celý projekt se tak výrazně zpozdil. Z těchto důvodů také nebyly palestinské straně převedeny finanční prostředky na příslušný rozpočtový rok a koncem roku bylo zvažováno ukončení spolupráce na tomto projektu.

Vzdělávání

Vzdělání jako takové hraje důležitou roli v kvalitě života a patří mezi hlavní předpoklady blahobytu a ekonomického rozvoje společnosti. Míra vzdělanosti obyvatel totiž v dlouhodobé perspektivě ovlivňuje celou řadu aspektů – od zvyšování rovnoprávnosti žen a podpory sociálního a ekonomického rozvoje společností přes využívání kvalifikovaných lidských zdrojů ve veřejném sektoru až po politickou stabilizaci na centrální úrovni. Vzdělávání, především podpora základního a učňovského školství, patří k tradičním součástem české zahraniční rozvojové spolupráce.

V **Afghánistánu** v roce 2013 pokračovala realizace tří projektů v oblasti vzdělávání. První z nich se zaměřil na zlepšení kvality výuky na středních zemědělských školách. Cílem bylo posílení segmentu praktických prací, tj. možnosti studentů učit se v procesu zemědělské výroby, a zároveň bylo 12 škol podpořeno finančními granty na vytvoření podmínek pro výuku formou praktických prací. Druhý projekt reagoval na potřebu posílení středního zemědělského vzdělávání a zaměřil se na úzkou spolupráci s afghánským ministerstvem školství, odborem technického a profesního vzdělávání a školení ve snaze posílit kapacitu této instituce tak, aby dokázala adekvátně reagovat na potřeby vzniklé v tomto sektoru. Dále byl dokončen projekt, který si kladl za cíl snižování chudoby a zkvalitnění zemědělské produkce v Afghánistánu prostřednictvím podpory rozvoje středního odborného vzdělávání v sektoru zemědělství. Na úrovni samotných škol se snažil o zkvalitňování poskytované výuky prostřednictvím odborných a metodických školení pro pedagogy a zaváděním praktické výuky do škol.

Projekt v **Bosně a Hercegovině** byl orientován na budování kapacit v oblasti problematiky asistované reprodukce u hospodářských zvířat. Jeho cílem bylo vytvořit tým odborníků, kteří jsou schopni obsluhovat vysoce specializované pracoviště, které se zabývá posuzováním kvality, studiem spermatu a inseminačních dávek býků a dalších hospodářských zvířat.

Také v **Etiopii** byly v oblasti vzdělávání realizovány tři projekty. Cíli dvou projektů zaměřujících se na rozvoj kožedělného průmyslu v Etiopii bylo zlepšení kvality vzdělávání a odborné přípravy v oboru kožedělná výroba a také vytvoření příležitostí pro rozvoj mikropodniků a malých podniků v kožedělném průmyslu. Třetí projekt měl za cíl integraci moderních vyučovacích metod do učebních a vzdělávacích postupů na vybraných školách. Vznik projektu byl odůvodněn potřebou zrevidovat současné vyučovací metody a přiblížit je skutečnému životu a možnostem studentů. V rámci dotačního titulu „Vysílání českých učitelů do Etiopie“ byla zvýšena odborná kvalifikace zaměstnanců v oblasti inženýrské geologie, hodnocení geologických rizik a hydrogeologie se zaměřením na problematiku geohazardů a dále rozvoj technických oborů, zejména aplikace alternativních zdrojů energie a zpracování zemědělských produktů.

Záměrem projektu v **Kambodži** bylo zvýšit školní docházku dětí s postižením v provincii Takeo a zvýšit kvalitu školních strategií a předpisů pro inkluzivní vzdělávání postižených dětí. V roce 2013 se na národní úrovni podařilo dojednat memorandum s klíčovými odbory Ministerstva sociálních věcí.

Projekt v **Moldavsku** usiloval o přípravu dětí s postižením a se speciálními vzdělávacími potřebami na výuku v běžné základní škole. V rámci projektu byly nastaveny mechanismy usnadňující přístup těchto dětí ke vzdělání. Druhý projekt se soustředil na podporu rozvoje statistiky obyvatelstva a demografie. Záměrem bylo vytvořit plně funkční systém získávání a diseminace relevantních informací o po-

pulačním vývoji v Moldavské republice, a tím i zvýšení účinnosti řízení a plánování společenského rozvoje v době nepříznivě se vyvíjející demografické situace.

Cílem projektu v **Mongolsku** bylo zvýšit kvalifikaci a možnost uplatnění na trhu práce lidem v zemědělských a zpracovatelských oborech. V rámci projektu byla zvýšena kvalita výuky na čtyřech středních odborných školách a učilištích. Druhý projekt se zaměřoval na zvýšení kvalifikace pracovníků regionálních center pro pastevce, kteří se potýkají s nízkou produktivitou práce, používáním ekologicky neudržitelných praktik přispívajících výraznou měrou k degradaci pastvin a krajiny obecně a zranitelností přírodními katastrofami (těžké dlouhotrvající zimy a epidemie chorob).

V **Jemenu** na ostrově Sokotra probíhal projekt, jehož cílem je zvýšení potravinového zabezpečení a nutriční kvality stravy obyvatel ostrova formou zakládání maloplošných domácích zahrad a podporou školek produkujících sazenice zemědělských plodin i endemických dřevin. Jako modelové objekty a příklady dobré praxe slouží již více než třicet založených agrolesnických objektů a školních zahrad.

Projekt v **Zambii** zřídil, po dobu svého trvání provozoval a zajišťoval řemeslné kurzy v oborech pekař, elektrikář a krejčí, jako obdobu evropského učňovského vzdělání, nicméně přizpůsobeného specifickým podmínkám zambijského vzdělávacího systému. Hlavní myšlenkou projektu bylo poskytnout mladým lidem ve věku 13 - 25 let z rurálních komunit v Západní provincii Zambie odborné učňovské vzdělání tak, aby měli po ukončení studia větší šanci uplatnit se na místním trhu práce. Za tři roky trvání prošlo učňovskou výukou na 350 studentů, kteří obdrželi oficiální certifikát a nyní se úspěšně angažují v nové profesi.

V roce 2013 byly v návaznosti na schválení nové strategie poskytování vládních stipendií rovněž zahájeny projekty **vy sílá ní českých učitelů do rozvojových zemí**. Cílem těchto projektů je zvýšení úrovně vysokého školství v partnerských zemích pomocí zavádění nových oborů a zlepšování kvality výuky prostřednictvím českých odborníků. V roce 2013 tak bylo podpořeno 6 projektů (např. ČVUT, České zemědělské univerzity v Praze nebo Univerzity Palackého v Olomouci), směřujících do Bosny a Hercegoviny, Etiopie, Kambodži, Moldavska, Mongolska a Srbska. Díky těmto projektům byla zkvalitněna výuka a rozšířena nabídka vyučovaných předmětů na partnerských univerzitách a navázána další meziuniverzitní spolupráce.

Další podstatnou součástí rozvojové spolupráce v sektoru vzdělávání jsou stipendia, která jsou poskytována studentům z rozvojových zemí ke studiu na veřejných vysokých školách v ČR (více o stipendiích v kapitole 4.3).

Zemědělství

Zemědělství představuje pro obyvatele nedostatečně rozvinutých, odlehlých oblastí rozvojových zemí zpravidla hlavní zdroj obživy. Mezi hlavní obtíže tamější zemědělské produkce patří vysoká závislost na přírodních podmínkách, vysoké ztráty při sklizni a dalším zpracování, nízká efektivita výroby a nedostatečná udržitelnost, které mohou mít okamžité dopady na základní životní potřeby lidí. Při šetrném hospodaření a při aplikaci nejnovějších šetrných metod přispívají zemědělské aktivity k udržitelnému rozvoji. Navíc mají vliv na ekologickou stabilitu a biodiverzitu.

České rozvojové projekty jsou tudíž v sektoru zemědělství pojímány komplexně s důrazem na využití v dané lokalitě vhodných zemědělských postupů. Svými aktivitami

v sektoru zemědělství ČR také přispívá k plnění Rozvojových cílů tisíciletí, a to zejména prvního cíle: odstranění extrémní chudoby a hladu.

K nejvýznamnějším aktivitám v **Bosně a Hercegovině** v roce 2013 i nadále patřila spolupráce s projektem „Fostering Agricultural Markets Activity“ (FARMA), podporovaným americkou agenturou USAID a švédskou SIDA. ČRA se na tomto projektu podílela společným projektem „Posilování kapacit veterinárních laboratoří a inspekčních služeb v rámci národního plánu kontroly residuí v živočišných produktech“. Další významnou aktivitou bylo zahájení projektu „Rozvoj systému šlechtění masného skotu v Bosně a Hercegovině“, který má přispět k zavedení standardních postupů šlechtění plemen masného skotu a zvýšení míry potravinové soběstačnosti v produkci hovězího masa. Úspěšný projekt „Zvýšení produkce mléka v severovýchodní Bosně“ byl v tomto roce ukončen a jeho výsledky převzaty příjemci projektu.

V **Etiopii** byla realizována řada projektů, které mají za cíl především zvýšení kvality a efektivity místního zemědělství – zejména s ohledem na dostupnost a bezpečnost potravin, udržitelné hospodaření s půdními zdroji, zabránění nadměrné erozi půdy a na zemědělské poradenství. V roce 2013 v **Zambii** pokračoval projekt „Zavedení kontrolovaného systému umělé inseminace skotu dostupné pro drobné farmáře“ rozšiřující zaměření dalšího již déle probíhajícího projektu na zvýšení užitkovosti místních plemen skotu.

V **Mongolsku** byl zahájen projekt „Zefektivnění systému umělé inseminace skotu v Mongolsku“ přispívající ke zvýšení soběstačnosti živočišné produkce skrze zefektivnění chovu dobytka za použití systému umělé inseminace. Dále byl dokončen projekt podpory rostlinné produkce v Dornogobi, v rámci kterého bylo založeno poradenské centrum a bylo přímo podpořeno minimálně pět skupin farmářů. ČRA také pokračovala v podpoře úsilí ZOO Praha o návrat koně Převalského do jeho původní domoviny a podpoře aktivit vedoucích ke zlepšení socioekonomické situace obyvatel žijících v regionálním pásmu rezervace Gobi B, kde se koně nacházejí.

V **Moldavsku** byly zahájeny přípravy na projekt usnadňující přístup zemědělských kooperativ na trh a podpory zemědělské produkce s přidanou tržní hodnotou. Tento projekt navázal na výsledky předešlých realizovaných projektů v sektoru zemědělství a vycházel ze získaných zkušeností. Projekty, na které bude plynule navázáno a které byly zároveň v roce 2013 ukončeny, jsou projekt na šíření správné zemědělské praxe na základě zkušeností českých a moldavských odborných i komerčních institucí, projekty na podporu rozvoje ekologického zemědělství a projekt zaměřený na produkci s vysokou přidanou hodnotou, tzn. s využitím progresivních zemědělských technologií. V tomto ohledu také dochází k přenosu zkušeností z transformace sektoru zemědělství v ČR.

V **Gruzii** byly v roce 2013 realizovány tři zemědělské projekty. Dva z projektů pokračovaly ve své činnosti z předešlých let a byly zaměřené na rozvoj kapacit a spolupráci mezi drobnými farmáři v provincii Imereti a na vznik udržitelného rurální servisní centra v Adžarsku.

V **Afghánistánu** probíhal v roce 2013 projekt pro zvýšení kvality zemědělské produkce v okrese Zare a zvýšení potravinového zabezpečení byl věnován trilaterální projekt Zefektivnění využití přírodních zdrojů ve spolupráci s místními komunitami.

Výroba a dodávky energie

Nedostatek dostupné energie může mít zásadní záporné dopady na životní podmínky a zároveň může zásadním způsobem limitovat rozvoj jednotlivých oblastí. Negativním jevem může být také přítomnost nevhodných zdrojů energie, především z hlediska emisí a dalších negativních dopadů na životní prostředí a následně také na zdraví populace.

Díky dlouholetým odborným zkušenostem se rozvojové aktivity ČR věnují podpoře udržitelných zdrojů energie a energetické soběstačnosti. Důrazem na udržitelné zdroje energie na místní úrovni navazuje ČR na jednu z priorit svého předsednictví v Radě EU v oblasti rozvojové spolupráce. Zejména však přispívá k boji se změnou klimatu a plnění Rozvojového cíle tisíciletí č. 7: zajištění udržitelného stavu životního prostředí.

Na Balkáně se ZRS ČR soustředila především na využívání obnovitelných zdrojů energie. V daném sektoru v roce 2013 zahájila ČRA strategickou spolupráci s UNDP **Bosna a Hercegovina**. Prostřednictvím ČRA se tak mohli čeští experti podílet na projektu UNDP-GEF (Global Environmental Facility) v oblasti využití biomasy v regionu Srebrenica. V sektoru energetiky byl dále dokončen projekt „Využití obnovitelných zdrojů energie pro systém centrálního zásobování teplem v obci Nemila“. V **Srbsku** byl v roce 2013 ukončen projekt „Zvýšení energetické účinnosti při vytápění nemocnice ve městě Valjevo“. Zrekonstruovaná nemocnice byla nově napojena na systém centrálního zásobování teplem. Dále bylo také prostřednictvím horkovodního potrubí v délce 1 km napojeno i nedaleké sídliště. V rámci zefektivnění vytápění byl v rámci projektu využit i geotermální vrt, který zajistil vyhřívání rehabilitačního bazénu v nemocnici.

V **Mongolsku** byla završena realizace jednoho z nejnákladnějších z projektů - „Modernizace velínu a cechu chemické úpravy vody“, jež probíhala na největší ulánbátarské elektrárně č. 4, která je velmi významným zdrojem elektrické energie nejen pro hlavní město, ale také pro zbytek země. Česká republika je přítomna v sektoru výroby a dodávek energie také na **Palestinských autonomních územích**, kde byla v roce 2013 dokončena instalace solární elektrárny pořízené v rámci ZRS ČR v oblasti Tubás, v němž je ZRS ČR tradičně přítomna již od konce 90. let 20. století.

Rozvojová spolupráce ČR se na tento sektor zaměřila i v **Kambodži**, kde byla dokončena realizace víceletého projektu v oblasti využívání udržitelných zdrojů energie, konkrétně malých domácích bioplynových stanic. Obdobný projekt byl dokončen i ve venkovských oblastech středního **Vietnamu**, který se kromě bioplynu zaměřil i na zhodnocení potenciálu fotovoltaických panelů jako zdroje elektrické energie pro místní komunity.

Ostatní sociální infrastruktura a služby

V sektoru ostatní sociální infrastruktury a služeb jsou rozvojové aktivity ČR v partnerských zemích zaměřeny předně na podporu skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením. Projekty ZRS ČR kladou důraz na poskytování sociálních a zdravotních služeb přispívajících k sociálnímu i ekonomickému začleňování ohrožených skupin obyvatelstva, zejména dětí se zdravotním postižením či dětí přímo ohrožených sociální exkluzí, ale i seniorů.

V **Moldavsku** započala v sektoru ostatní sociální infrastruktury a služeb realizace projektu s názvem „Podpora zavedení systému sekundární prevence diabetes“ a projektu „Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotně-sociálních služeb domácí péče

v severním regionu Moldavska“. V roce 2013 byly ukončeny stavební práce a dvě centra domácí péče zahájila svoji činnost.

V roce 2013 pokračovaly v **Gruzii** české neziskové organizace v realizaci tří projektů zaměřených na podporu ohrožených skupin, jako jsou senioři, ohrožená mládež, mnohočetné a neúplné rodiny a lidé s postižením.

V **Mongolsku** se ČR zaměřila na pomoc v odlehlých západních regionech země, kam dodává mobilní ošetřovny a sanitní vozy s cílem zlepšit přístup venkovských obyvatel k základní zdravotní péči.

V **Kosovu** se ČR dlouhodobě věnuje podpoře znevýhodněných skupin obyvatelstva a jejich integraci do společnosti. Kromě projektů na podporu nevidomých a neslyšících, které v roce 2013 úspěšně navazovaly na aktivity z předchozích let, byly realizovány i dva projekty zaměřené na podporu vzdělávání obyvatelstva ze sociálně vyloučených komunit a obyvatel se zdravotním postižením. V rámci projektu „Celoživotní vzdělávání pro 21. století“ došlo k podpoře a rozvoji odborných profesních a praktických dovedností obyvatel severního Kosova, které je převážně obývané etnickými Srby. Projekt „Podpora školy pro zrakově postižené v Peji/Peći“, který byl partnery velmi dobře přijat, navazuje na aktivity započaté v roce 2012. Jeho hlavní zaměření zahrnovalo podporu zavedení výuky hudby pro nevidomé ve spolupráci s Konzervatoří Jana Deyla v Praze.

Mezi vysoce potřebnou skupinu obyvatel z hlediska ZRS ČR také patří postižené děti ve venkovských oblastech, které mají díky určité formě tělesného postižení velmi omezenou možnost navštěvovat běžné základní školy. Český projekt, který v **Kambodži** běží již od roku 2011, se právě na tyto děti soustředí, a prostřednictvím osvěty a školení učitelů napomáhá začleňování těchto dětí do běžné výuky i do společnosti svých vrstevníků.

V závěru roku 2013 byla ukončena realizace projektu na zvyšování kvality středního odborného (učňovského) školství a podporu trhu práce ve **Vietnamu**.

V **zambijském** okrese Mongu, který je vystaven vysokému výskytu HIV/AIDS, byl do konce roku 2013 podporován projekt usilující o snížení sociální zranitelnosti tamních sirotků a dalších ohrožených dětí a jejich rodin formou podpory přístupu dětí ke vzdělávání, formou podpory drobného podnikání či poskytováním psychosociální podpory pěstounským rodičům.

V **Afghánistánu** v okrese Zare probíhal v návaznosti na rozvojové aktivity v zemědělském sektoru i projekt podpory drobných živností malých a středních podnikatelů v sektoru zpracování zemědělské produkce, tedy v sektoru obchodu a další služeb.

Zdravotnictví

Zvyšování přístupu obyvatel ke kvalitní zdravotní péči a úrovni poskytovaných zdravotních služeb je významnou oblastí aktivit ZRS ČR. Podpora rozvoje zdravotnictví je zakotvena v Rozvojových cílech tisíciletí, mezi které patří snížení dětské úmrtnosti, zlepšení zdraví dětí a matek a boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem. V roce 2013 bylo v rámci ZRS ČR realizováno 8 zdravotnických projektů v 6 zemích, v šesti případech se pak jednalo o nové projekty. Zdravotnické projekty se v roce 2013 zaměřily na rozvoj kapacit cévní chirurgie, prevenci onkologických onemocnění, zlepšení dostupnosti zdravotní péče a prevenci chronické podvýživy dětí.

V roce 2013 byly realizovány významné zdravotnické projekty na Balkáně. V **Srbsku** byl v roce 2013 zahájen projekt „Modernizace a posílení kapacit chirurgické jednotky ve Všeobecné nemocnici Pirot“. V **Bosně a Hercegovině** pokračoval projekt zaměřený na posílení kapacit bosenského lékařského personálu a zvýšení kvality a rozsahu péče ve třech nemocnicích ve městech Sarajevo, Banja Luka a Foča. V **Gruzii** byl v roce 2013 ukončen projekt zaměřený na prevenci a včasnou diagnostiku rakoviny prsu a děložního čípku v regionech Samegrelo a Shida Kartli, který zahrnoval jak vyškolení zdravotnického personálu a provoz mobilní ošetrovny, tak osvětovou činnost.

V **Kambodži** probíhaly v roce 2013 dva zdravotnické projekty, z nichž první byl zacílen na zlepšení kvality a dostupnosti zdravotní nutriční péče pro děti do 5 let a druhý projekt měl za cíl zvýšení kvality a dostupnosti zdravotní péče o matku a dítě pro vesnické obyvatelstvo.

Na africkém kontinentě byly v rámci ZRS ČR v roce 2013 realizovány tři zdravotnické projekty. V **Etiopii** byly zahájeny dva projekty. Jeden se soustředí na rozvoj zdravotních služeb a odborného vzdělávání v zóně Sidama cestou podpory místní nemocnice a zdravotnické školy. Druhý se pak zasazuje o posílení kapacity a kvality služeb nemocnice Karat. V **Zambii** od roku 2013 realizovaný projekt podporuje kapacitu a kvalitu výuky porodních asistentek na místní zdravotnické škole s cílem zlepšit péči o matky a děti v oblasti.

Konečně s ohledem na existující limity standardní projektové práce ČRA v **Afghánistánu** bylo v závěru roku 2013 rozhodnuto, že původně plánované prostředky v sektoru vody a sanitace budou přesměrovány do oblasti drogové prevence (příslušný projekt je zahajován v roce 2014) – tento krok byl také v souladu s naplňováním Akčního plánu protidrogové politiky 2013 – 2015, který schválila vláda ČR svým usnesením v březnu loňského roku.

Humanitární pomoc

Hlavním cílem humanitární pomoci je zamezovat ztrátám na životech a zmírňovat utrpení lidí způsobené přírodní či lidmi způsobenou katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem. Součástí humanitární pomoci je také obnova po katastrofách a pomoc zemím a regionům s komplexními humanitárními problémy. Roste také význam prevence katastrof a celkového posilování odolnosti vůči nim, v jehož rámci dochází k propojování humanitárních a rozvojových aktivit. Poskytování humanitární pomoci se řídí mezinárodně uznávanými zásadami dobrého dárcovství, především základními principy lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti.

Nejzávažnější humanitární krizi po celý rok 2013 představoval pokračující konflikt v **Sýrii** a jeho negativní dopady nejen na většinu obyvatel uvnitř země, ale i na okolní státy (hl. Jordánsko, Libanon, Irák a Turecko). ČR během roku 2013 přispěla na pomoc uvnitř země i v regionu (Irák, Jordánsko a Libanon) z humanitárního rozpočtu MZV celkovou částkou 28,75 mil. Kč. Kromě toho vláda na návrh MV schválila v listopadu 2013 poskytnutí 50 mil. Kč z rozpočtu MV na podporu azylových systémů Turecka a Bulharska v souvislosti s přílivem uprchlíků ze Sýrie do těchto zemí.

ČR přispěla na humanitární pomoc v souvislosti s konflikty také v **Mali** a ve **Středoafričské republice** a na post-konfliktní podporu vnitřně vysídleného obyvatelstva, navrátilců i uprchlíků v **Barmě/Myanmaru** (včetně barmských uprchlíků v Malajsii), **Jemenu, Konžské demokratické republice** či **Somálsku**. Celkem tak bylo na humanitární pomoc v souvislosti s konflikty vynaloženo 47,5 mil. Kč, tj. 65 % celkového humanitárního rozpočtu.

V souvislosti s přírodními katastrofami podpořila ČR v roce 2013 zejména Filipíny po sérii podzimních katastrof, jež vyvrcholily supertajfunem Haiyan. Dále ČR podpořila obnovu zdrojů obživy po suchu v **Afghánistánu, Etiopii a Jižním Súdánu** i reakci na epidemii horečky dengue v **Hondurasu**. Celkem bylo na tuto pomoc vynaloženo 12,5 mil. Kč.

Zbylých 13 mil. Kč bylo rozděleno mezi země s komplexními humanitárními problémy – včetně prioritních zemí ZRS ČR Afghánistánu a Etiopie, a to zejména na podporu zdravotní péče a výživy, přístupu k pitné vodě a sanitaci a budování udržitelných zdrojů vlastní obživy.

Na realizaci humanitární pomoci ČR v zahraničí se v roce 2013 podílely české i zahraniční nevládní organizace (55,6 % prostředků), mezinárodní organizace (36,78 %) a zastupitelské úřady ČR v Ammánu a Bejrútu (7,62 %).

Na základě usnesení vlády č. 413 ze dne 13. června 2012 byla na humanitární pomoc poskytovanou Českou republikou do zahraničí pro rok 2013 schválena částka 73 mil. Kč. V průběhu roku bylo podpořeno 27 humanitárních projektů ve 30 zemích celkovou částkou 72,99 mil. Kč (tj. 99,99 % schváleného rozpočtu).¹⁴ Na základě usnesení vlády ze dne 16. října 2013 č. 788 byla do humanitárního rozpočtu MZV zahrnuta částka 150 tisíc Kč, která byla účelově vázána na úhradu nákladů zastupitelského úřadu České republiky v Ammánu vzniklých v souvislosti s realizací programu humanitárních evakuací (MEDEVAC) pro syrské uprchlíky v Jordánsku – z ní bylo do konce roku 2013 vyčerpáno 14,27 tis. Kč.

Nad rámec prostředků vyčleněných na humanitární pomoc v rozpočtu MZV měly charakter humanitární pomoci také některé multilaterální příspěvky (ICRC, UNOCHA) v souhrnné hodnotě 14,87 mil. Kč, některé bilaterální projekty (v souhrnné hodnotě 6,45 mil. Kč) a projekt MEDEVAC v gesci Ministerstva vnitra a Ministerstva zdravotnictví s celkovými náklady ve výši 7,5 mil. Kč.

Z hlediska členění OECD/DAC byla celková humanitární pomoc ČR, započitatelná jako bilaterální ODA v roce 2013, rozdělena následovně: okamžitá pomoc 91,02 mil. Kč, prevence katastrof a připravenost na jejich řešení: 6,45 mil. Kč.

Průmysl

Jedním z problémů rozvojových států je často nedostatečné využití či absence sofistikovaných těžebních a průmyslových technologií. Absence moderních výrobních postupů, použití zastaralého vybavení a nedostatek kvalifikovaných odborníků vede k užívání neefektivních metod a nepřiměřeně vysoké zátěži životního prostředí. Minimalizaci těchto rizik se snaží Česká republika věnovat cestou technické podpory a budování či posilování odborných kapacit v průmyslových odvětvích, a to zejména prostřednictvím transferu technologií a přenosu know-how.

Ze strany ČR byl v roce 2013 podpořen projekt ve **Vietnamu** (v převážně agrární provincii Thua Thien Hue) orientovaný na rozvoj sklářského průmyslu. Rozvojovým záměrem projektu je přispět k ekonomickému rozvoji regionu středního Vietnamu prostřednictvím udržitelného rozvoje sklářského průmyslu. Snaha navazuje na předchozí aktivity v tomto regionu, které vedly k ověření největšího ložiska kvalitních sklářských písků v zemi. Celkem tříletý projekt (2012 – 2014) je zaměřen vedle ověření

---

¹⁴ Informace o humanitární pomoci poskytnuté Českou republikou do zahraničí v r. 2013 byla vládou projednána dne 24. března 2014.

a komplexního vyhodnocení průmyslového významu místních surovin i na posílení technických a odborných kapacit partnerské organizace státní geologické služby Vietnamu a její místně příslušné divize ve Vinh City.

Obecná ochrana životního prostředí

Sektor obecné ochrany životního prostředí zahrnuje zejména vzdělávací a výzkumné aktivity, podporu tvorby relevantních politik či ochranu biosféry a biodiverzity, zároveň do sektoru obecné ochrany životního prostředí spadá také prevence povodní. Příbuzné aktivity jako ochrana vodních zdrojů, čištění odpadních vod a další náleží dle metodiky OECD/DAC do jiných sektorů, v případě české rozvojové spolupráce nejčastěji do sektoru zásobování vodou a sanitace.

V roce 2013 v sektoru obecné ochrany životního prostředí převládaly projekty zaměřené na prevenci povodní, především projekt „Posílení připravenosti **Gruzie** na extrémní výkyvy počasí“. Tento projekt, který ČRA implementuje ve spolupráci s Národní agenturou životního prostředí (*National Environmental Agency - NEA*) a s Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMÚ) a českými dodavateli má za cíl vybudovat monitorovací systém včasného varování před povodněmi za využití hydrologických a meteorologických stanic. Projekt přenáší zkušenosti ČR s včasným varováním před povodněmi a s předpovědí počasí v komplexním systému, tj. včetně sběru a vyhodnocení dat.

Obdobný projekt byl realizován v letech 2010-2012 v **Moldavsku** na řece Prut, přičemž v roce 2013 probíhaly návazné aktivity, zaměřené na zajištění udržitelnosti výstupů projektu, především z hlediska schopností příjemce projektu – Státní hydrometeorologické služby – provozovat a správně využívat nainstalovaný varovný protipovodňový systém.

Obchod a další služby

Projekty v rámci sektoru obchod a další služby byly v roce 2013 realizovány ve třech prioritních zemích ZRS ČR. V **Afgánistánu** pokračovala podpora rozvoje zpracování zemědělské produkce a drobných živností v okrese Zare. Za účelem zvýšení příjmů a potravinového zabezpečení ČR podpořila zpracovávání zemědělské produkce s přidanou hodnotou se zaměřením na olejniny. Projekt dále řešil odbyt produktů, realizaci školení a materiální zajištění farmářů zahrnující chov drůbeže a včel.

V **Mongolsku** byl v roce 2013 ukončen projekt, jehož aktivity směřovaly do oblasti metrologie. Jeho výstupy se tak nepřímo podílely na zlepšení fungování trhu a zmenšení bariér v podnikání. Údaje o přesném čase a frekvenci či měření délky jsou totiž nezbytné např. pro počítačové sítě či inženýrství a průmysl. Mongolská agentura pro standardizaci a metrologii v rámci projektu získala nové technologické a přístrojové vybavení, které přispívá k jednotnosti měření a zlepšení metrologické infrastruktury v Mongolsku. Na zlepšení správnosti měření se dále podílelo zavedení státního etalonu pro měření délky.

Na jihozápadě **Srbska** pokračovaly rozvojové intervence ČR v posilování konkurenceschopnosti lokálních producentů sýra a jejich schopnosti dostát hygienickým a tržním požadavkům. V rámci projektu tak malí farmáři získali chladicí tanky na mléko, ale také možnost zvýšit si své znalosti v oblasti zpracování potravin. Lokální laboratoř testující kvalitu mléka získala pro potravinářské analýzy nové vybavení.

V roce 2013 pokračoval program **Pomoc na podporu obchodu - Aid for Trade** v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR ve spolupráci s MZV. Projekty jsou zaměřeny na pomoc partnerským státům zejména v úsilí o budování a rozvoj jejich obchodních aktivit, na pomoc při usnadňování a liberalizaci obchodu v zájmu jejich lepšího zapojení do mezinárodního obchodního systému a získávání s tím souvisejících výhod a zisku atd. V širším pojetí jde rovněž o rozvoj místních produkčních kapacit, budování infrastruktury na podporu obchodu, transfery technologií a služby související s jejich instalací.

V rámci programu *Aid for Trade* bylo v roce 2013 zrealizováno osm projektů. Konkrétně se jednalo o tři projekty v **Etiopii**, dva v **Mongolsku** a po jednom v **Gruzii**, **Kosovu** a **Srbsku**. Celková výše prostředků alokovaných ze státního rozpočtu na tyto projekty činila 6 mil. Kč, úhrnná částka vyčerpaná v roce 2013 byla 5,9 mil. Kč. Projekty programu *Aid for Trade* jsou ze strany příjemců pomoci hodnoceny jako velmi přínosné a znamenají pro ně potřebnou pomoc při řešení jejich problémů.

4.3 Dvoustranná rozvojová spolupráce dle modalit pomoci

Rozvojové projekty

Nejrozšířenější modalitu dvoustranné rozvojové spolupráce ČR představovaly v roce 2013 opět **rozvojové projekty v partnerských zemích**, mající často charakter tzv. technické pomoci (poradenství, předávání know-how, organizace seminářů, apod.). Tato forma plně koresponduje s principem partnerství a zároveň umožňuje využití dlouhodobých zkušeností českých odborníků ve vybraných sektorech. V případech podložených zájmem partnerské země byly realizovány projekty investičního charakteru. Projekty byly ze strany České rozvojové agentury zadávány formou veřejných zakázek i udělováním dotací.

Zvláštní skupinu rozvojových projektů tvořily též v roce 2013 **malé lokální projekty** realizované při zastupitelských úřadech ČR v zahraničí, které umožňují přesně cílené rozvojové aktivity ve finančně malém objemu. Cílem těchto projektů bylo na základě znalosti zastupitelského úřadu o daném teritoriu přispět na rozvojové aktivity zejména místním subjektům - vzdělávacím, zdravotnickým či sociálním institucím, obecně prospěšným nestátním neziskovým organizacím či místním komunitám.

Novým nástrojem české zahraniční rozvojové spolupráce je od roku 2013 **Program rozvojově-ekonomického partnerství B2B**. Bezprostředním cílem Programu je podpora spolupráce českých podnikatelských subjektů s místními partnery v rozvojových zemích s využitím přenosu znalostí (know-how) a technologií. Tento nový nástroj se primárně vztahuje na prioritní země ZRS ČR, pro rok 2013 byly jako pilotní země vybrány Etiopie a Srbsko.

K rozvojovým projektům náleží i specifický **projekt technické spolupráce v oblasti řízení veřejných financí** realizovaný Ministerstvem financí a program v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu **Aid for Trade**, orientovaný na posilování zapojení se partnerských zemí do mezinárodního obchodu ku prospěchu rozvoje jejich ekonomik.

Kromě rozvojových projektů v partnerských zemích byly v rámci dvoustranné ZRS realizovány též **dotáčnické projekty implementované v ČR**. Ty jsou zaměřeny na rozvojové vzdělávání a osvětu, podporu kapacit nestátních neziskových organizací činných v oblasti ZRS i jejich zastřešujících platforem.

Modalita české rozvojové spolupráce zahrnují také stipendia pro studenty z rozvojových zemí, humanitární pomoc, asistenci uprchlíkům na území ČR apod.

Tabulka č. 7 Výdaje na dvoustrannou ZRS ČR v roce 2013 dle modalit pomoci

Modalita pomoci	Objem vynaložených prostředků (v mil. Kč)	Podíl na dvoustranné ODA ČR (v %)
Dle UV č. 413/2012		
Dvoustranné a trojstranné projekty v zahraničí*	419,45	37,75
Projekty ve spolupráci s mezinárodními organizacemi	22,00	1,98
Globální rozvojové vzdělávání a osvěta	25,89	2,33
Podpora NNO	4,56	0,41
Administrativní náklady MZV + ČRA	27,67	2,49
Stipendia (vč. zdravotní péče)	98,51	8,86
Transformační spolupráce	49,96	4,50
Humanitární pomoc (v gesci MZV)	73,01	6,57
CELKEM dle UV č. 413/2013	721,05	64,89
Nad rámec UV č. 413/2012		
PRT (projekty a experti)	3,34	0,31
Ostatní rozvojové aktivity (státní správa - resorty, kraje, vysoké školy)	65,82	5,92
Projekty mezinárodních organizací (nad rámec prostředků dle UV č. 413/2012)	48,60	4,37
Pomoc uprchlíkům*	176,51	15,88
Civilní mise	51,93	4,67
Mírové operace	36,52	3,29
Humanitární pomoc nad rámec UV č. 413/2012 (MEDEVAC)	7,50	0,67
CELKEM nad rámec UV č. 413/2013	390,22	35,11
CELKEM	1 111,27	100

* Pozn.: uvedené údaje se vztahují k zemím, které patří mezi mezinárodně uznatelné příjemce ODA. V kategorii dvoustranné a trojstranné projekty v zahraničí jsou zahrnuty i některé projekty realizované mezinárodními organizacemi z příspěvků ČR, které ovšem byly financovány z prostředků schválených UV č. 413/2012.

Tabulka č. 8 Přehled typů projektů realizovaných z prostředků dle UV č. 413/2012

Typ projektu	Počet projektů	Objem vynaložených prostředků (mil. Kč)	Podíl na dvoustranné ODA ČR (v %)
Velké dvoustranné a trojstranné projekty (včetně MLP) v rozvojových zemích	319	419,45	88,88
Projekty ve spolupráci s mezinárodními organizacemi	7	22,00	4,67
Osvětové projekty a projekty na podporu kapacit a platform NNO (v ČR a EU)	60	30,46	6,45
CELKEM	386	471,91	100

Zdroj: ORS MZV ČR

Z prostředků vyčleněných na dvoustrannou zahraniční rozvojovou spolupráci v roce 2013 (usnesením vlády č. 413/2012) bylo na **projekty v rozvojových zemích** čerpáno celkem 441,45 mil. Kč. V rozvojových zemích bylo realizováno celkem 326 dvoustranných a trojstranných projektů, z toho 161 dvoustranných rozvojových projektů v objemu 356,61 mil. Kč, 19 trojstranných rozvojových projektů v objemu 18 mil. Kč a 116 malých lokálních projektů v objemu 27,16 mil. Kč. Zbýlý objem prostředků byl vynaložen na projekty realizované v rozvojových zemích v gesci resortních ministerstev, v rámci Programu rozvojově-ekonomického partnerství, Programu vysílání českých učitelů do rozvojových zemí a prostřednictvím krajů.

V České republice nebo v zemích EU bylo realizováno 60 projektů zaměřených na osvětu, podporu kapacit nevládních neziskových organizací či globálního rozvojového vzdělávání v objemu 30,46 mil. Kč, z toho 26 trojstranných rozvojových projektů v objemu 9,84 mil. Kč.

Tabulka č. 9 Podíl jednotlivých subjektů na realizaci projektů dle UV č. 413/2012

Typ realizátora	Počet projektů	Objem vynaložených prostředků (mil. Kč)	Podíl na objemu prostředků (v %)	Počet realizátorů
České podnikatelské subjekty	86	169,23	35,86	46
České nevládní neziskové organizace	129	183,84	38,96	44
České státní orgány, příspěvkové a rozpočtové organizace a subjekty územní samosprávy	24	31,27	6,63	22
České univerzity a vysoké školy	23	28,63	6,07	6
Mezinárodní organizace	7	22	4,66	7
Místní partnerské subjekty v rozvojových zemích	117	36,94	7,83	119
CELKEM	386	471,91	100	244

Zdroj: ORS MZV ČR

Na realizaci rozvojových projektů se podílely subjekty z České republiky i z partnerských zemí. Nejvíce čerpaných prostředků směřovalo na projekty realizované českými nevládními neziskovými organizacemi (38,96 %). Podíl českých podnikatelských subjektů na čerpání činil 35,86 % a podíl státních orgánů, příspěvkových organizací a subjektů územní samosprávy činil 6,63 %. Na rozvojové aktivity univerzit bylo vynaloženo přes 6 % z celkového objemu prostředků na realizované projekty. Několik projektů bylo uskutečněno také prostřednictvím mezinárodních organizací a programů OSN (4,66 % prostředků).

Tabulka č. 10 Zaměření rozvojových projektů dle UV č. 413/2012 dle sektorů

Sektor (v členění OECD/DAC)	Počet projektů	Objem vynaložených prostředků (mil. Kč)	Podíl na objemu prostředků na projekty ZRS (v %)
Voda a sanitace	35	81,94	17,36
Zemědělství	45	73,33	15,54
Vzdělávání (<i>bez stipendií</i>)	80	58,99	12,50
Ostatní sociální infrastruktura a služby	61	56,80	12,04
Výroba a dodávky energie	13	45,86	9,72
Zdravotnictví	27	34,12	7,23
Státní správa a občanská společnost	27	31,56	6,69
Šíření povědomí o rozvojové spolupráci	49	26,21	5,55
Obchod a další služby	11	21,24	4,50
Multisektorová pomoc	2	15,00	3,18
Obecná ochrana životního prostředí	19	14,49	3,07
Průmysl	4	5,80	1,23
Podpora NNO	12	4,57	0,97
Populační politiky a reprodukční zdraví	1	2,00	0,42
CELKEM	386	471,91	100

Zdroj: ORS MZV ČR

Sektorové zaměření projektové části ZRS v roce 2013 odpovídalo tradičním českým prioritám: největší část byla realizována v sektoru voda a sanitace (17,36 % prostředků na projekty), kde Česká republika disponuje žádanou expertízou. Významný objem prostředků byl využit na financování projektů v sektorech zemědělství a energetiky (25,26 %) a více než čtvrtina prostředků byla poskytnuta na projekty v sociálních sektorech (zdravotnictví, vzdělávání, sociální infrastruktura a služby).

Formou projektů byly realizovány také aktivity v rámci programu transformační spolupráce a aktivity provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu. Kromě výše uvedených aktivit byly v rozvojových zemích realizovány projekty z prostředků vyčleněných z jiných veřejných rozpočtů, zejména rozpočtů vysokých škol a krajů.

Stipendia pro studenty z rozvojových zemí

Další významnou součástí dvoustranné rozvojové spolupráce jsou stipendia. Na základě vládního usnesení č. 301 z roku 2012 se každoročně přiznává nejméně 130 vládních stipendií k podpoře studia na veřejných vysokých školách v ČR. Tradice poskytování stipendií sahá do 50. let minulého století. Od této doby absolvovalo studium v Československu/České republice cca 22 tisíc vládních stipendistů. Výuka probíhá v bakalářských, magisterských, navazujících magisterských a doktorských studijních programech v českém a anglickém jazyce. Program vládních stipendií je ve společné gesci Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, která při jeho naplňování úzce spolupracují s Ministerstvem zdravotnictví.

Od roku 2013 je v platnosti **Strategie pro poskytování vládních stipendií studentům z rozvojových zemí pro období 2013 - 2018**, která byla vládou schválena v roce 2012. Strategie usiluje o vyšší transparentnost a zefektivnění procesu udělování stipendií. Počet zemí, kterým jsou stipendia poskytována, byl mírně snížen, a bylo tak dosaženo vyšší koncentrace a lepšího využití stipendijní nabídky. Byl zprovozněn nový elektronický registr, včetně aplikace elektronické přihlášky a on-line testu studijních předpokladů.

V průběhu roku 2013 studovalo na veřejných vysokých školách celkem 538 vládních stipendistů z 59 zemí. Studium ukončilo 137 studentů (z toho 43 absolvovalo, 40 ukončilo studium jiným způsobem a 54 studentům byla v návaznosti na překročení standardní délky studia ukončena výplata stipendia - tito zpravidla pokračují ve studiu na vlastní náklady).

Pro akademický rok 2013/2014 Česká republika nabídla 134 nových stipendijních míst, z nichž 94 bylo určeno pro studium bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů v českém jazyce a 40 míst pro studium navazujících magisterských či doktorských studijních programů v anglickém jazyce; a to 29 rozvojovým zemím a dále organizaci UNESCO. Ke studiu nastoupilo 130 studentů, z toho 101 ke studiu v českém jazyce a 29 ke studiu v anglickém jazyce. Celkově bylo čerpáno v roce 2013 na studium a stipendia pro studenty z rozvojových zemí 97,02 mil. Kč (bez nákladů na zdravotní péči).

Civilní mise a mírové operace

Poslání civilních misí a mírových operací obecně spočívá v předcházení vzniku a rozšiřování konfliktů, ve stabilizaci situace po vypuknutí konfliktů, ve vytváření podmínek k nastolení mírového řešení, v asistenci při provádění mírových dohod, dále v pomoci státům či regionům během období přechodu ke stabilní veřejné správě a podpoře při rozvoji ekonomiky. V současnosti se vojenské a nevojenské hrozby stále více prolínají, proto je velmi důležitá koordinace armádních, policejních a civilních subjektů, které se na misích podílejí. Mírové mise jsou koncipovány jako civilně vojenské. Kromě tradičních armádních úkolů se zaměřují na podporu právního státu, budování veřejné správy, civilní obranu a výcvik místních policejních složek.

Finanční prostředky na působení expertů v civilních strukturách a misích v postkonfliktních teritoriích čerpaly v roce 2013 Ministerstvo obrany, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra a MZV, přičemž v rámci jednotlivých misí byli často zastoupeni experti více resortů.

K vysílání civilních expertů do misí Evropské unie a dalších mezinárodních organizací se Česká republika zavázala v rámci tzv. Civilian Headline Goal (Civilní

rámcový cíl). Základem je působení českých odborníků (například policistů a také soudců) v civilních misích EU, kam Česká republika v průběhu roku 2013 vyslala celkem cca 65 expertů. V závislosti na průběžné rotaci těchto expertů bylo v civilních misích EU v daný okamžik roku 2013 přítomno za ČR v průměru 50 osob. Jedná se především o mise EULEX Kosovo, EUMM Gruzie a EUPOL Afghánistán. Nejvýznamnější český kontingent byl vyslán do mise EULEX Kosovo – počátkem roku čítal 33 osob.

Česká republika dále financovala závěrečné aktivity 4 civilistů v končícím Provinčním rekonstrukčním týmu (PRT) v afghánském Lógaru a působení jednoho experta v misi NATO KFOR Kosovo. V rámci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) bylo v polních operacích v roce 2013 sekondováno 7 civilistů. Do volebních pozorovatelských misí OBSE v různých zemích bylo vysláno 7 dlouhodobých a 45 krátkodobých pozorovatelů. Rovněž došlo k vyslání 10 dlouhodobých a 15 krátkodobých pozorovatelů do volebních misí EU.

Celkový objem vynaložených prostředků v roce 2013 činil 51,93 mil. Kč na civilní mise, zatímco na mírové operace bylo vynaloženo 36,52 mil. Kč.

Podpora nevládních organizací

V roce 2013 poskytovala Česká rozvojová agentura dotace nestátním neziskovým organizacím (NNO) a dalším oprávněným subjektům. Dotační podpora nevládních organizací činných v oblasti ZRS byla zaměřena na rozvoj kapacit těchto organizací a jejich platform (dotační tituly Posilování kapacit a partnerství NNO, Posilování kapacit platform nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci), kde bylo v roce 2013 částkou 2,99 mil. Kč podpořeno 9 projektů ve prospěch kapacit a partnerství nevládních organizací; třem platformám bylo rozděleno celkem 1,57 mil. Kč. Celková částka vyčleněná na podporu nevládních organizací činila 4,5 mil. Kč. Dva kraje ČR dále uskutečnily v rámci dotačního titulu „Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS ČR“ 2 projekty ve výši 0,56 mil. Kč.

Kromě aktivit v rámci těchto specializovaných dotačních titulů realizovaly nevládní organizace řadu bilaterálních projektů ZRS ČR v rozvojových zemích. Jejich podíl na této dominantní skupině projektů ukazuje tabulka č. 9.

Dalším z významných druhů dotací, které jsou velmi přínosné jak z hlediska budování rozvojového partnerství nevládních organizací, tak z hlediska efektivního vynaložení prostředků a jejich čerpání z jiných zdrojů, je podpora trojstranné spolupráce (dotační titul „Podpora trojstranných projektů českých subjektů“). Jejich smyslem je spolupráce mezi subjekty z České republiky, z další vyspělé země nebo Evropské unie a z rozvojové země. Jde o projekty primárně zaměřené na plnění Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), zejména na boj s globální chudobou, podporu vzdělávání a transfer know-how. Tyto projekty jsou realizované i v zemích, které nejsou prioritními pro ZRS ČR, ale v nichž nevládní organizace realizují smysluplné záměry korespondující s MDGs. V roce 2013 bylo podpořeno 45 trilaterálních projektů částkou 27,86 mil. Kč.

Informovanost o rozvojové spolupráci a globální rozvojové vzdělávání

Podpora veřejnosti a politické reprezentace je klíčovým předpokladem pro efektivní realizaci rozvojové spolupráce, a informování veřejnosti tudíž hraje významnou roli. Snaha rozšířit informace o výsledcích a prospěšnosti rozvojové

spolupráce mezi občany je dále vedena i cílem pomoci povzbudit vlastní aktivity společnosti v dlouhodobém horizontu.

Důležité postavení má globální rozvojové vzdělávání. Jeho cílem je pochopení rozdílů a podobností mezi životy lidí v rozvojových a rozvinutých zemích; ve svém výsledku usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje utváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních i globálních problémů.

Globální rozvojové vzdělávání je oblastí, kterou MZV dlouhodobě aktivně podporuje. Ve srovnání s většinou členských zemí OECD zůstává informovanost české veřejnosti

o globálních problémech a způsobech jejich řešení dosud relativně nízká. Přes nepopiratelnou solidaritu, kterou lidé v České republice prokazují při humanitárních krizích, stále chybí širší povědomí o tom, co znamená extrémní chudoba, o významu dlouhodobé rozvojové spolupráce i o širším kontextu globálních otázek.

V rámci dotačního titulu ČRA na podporu globálního vzdělávání a osvěty bylo v roce 2013 realizováno 22 projektů v objemu 16 mil. Kč, další prostředky byly vynaloženy na podporu projektů spolufinancovaných Evropskou unií a realizovaných kromě ČR i v dalších zemích EU. Počet i dopad vzdělávacích aktivit zaměřených na rozvojovou a globální problematiku ze strany nevládních organizací, vysokých škol, ale i jednotlivých učitelů na všech typech škol díky této podpoře v posledních letech znatelně narůstá.

MZV jako koordinátor zahraniční rozvojové spolupráce vyvíjí také vlastní osvětovou činnost spočívající ve vydávání tiskovin a publikací, provozování internetových stránek, spolupráci s novináři, pořádání konferencí, seminářů či výstav. V roce 2013 bylo na tyto účely vynaloženo 0,31 mil. Kč.

Bilaterální oddlužení

V roce 2013 Česká republika nerealizovala rozvojovou spolupráci prostřednictvím této modality.

Všeobecná rozpočtová podpora

V roce 2013 Česká republika nerealizovala rozvojovou spolupráci prostřednictvím této modality.

5 Mnohostranná zahraniční rozvojová spolupráce ČR v roce 2013

Vzhledem ke komplexnosti rozvojových problémů současného světa nelze dosáhnout jejich úspěšného řešení pouze poskytováním dvoustranné pomoci. Pro zásadní a udržitelné zlepšení kvality života lidí v rozvojových zemích je nutné koordinované globální úsilí, zahrnující rozsáhlý okruh politik – kromě rozvojové spolupráce také mezinárodní obchod, ochranu životního prostředí včetně opatření v souvislosti se změnou klimatu, daňovou problematiku, boj proti korupci, otázky bezpečnosti, migrace, apod.

Česká republika v tomto směru spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, které usilují o celosvětové snížení chudoby. Zapojuje se zejména do rozvojových aktivit Organizace spojených národů, Evropské unie, mezinárodních finančních institucí a dalších mezivládních organizací.

Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013-17¹⁵ stanoví koncepci, jak účelně využít členství ČR v mezinárodních organizacích. Nastavuje míru zapojení ČR do jednotlivých institucí (finanční, expertní, do rozhodovacích struktur) a určuje priority mnohostranné rozvojové spolupráce ČR (tématické i teritoriální). V případě mandatorních příspěvků vyplývajících ze členství ČR v organizacích OSN tedy ČR usiluje o cílenější zaměření svého působení v těchto organizacích a o efektivní využití těchto prostředků. Účelové příspěvky fondům a programům OSN jsou cíleně poskytovány buď na realizaci konkrétních projektů, odpovídajících prioritám zahraniční rozvojové spolupráce ČR, nebo do svěřeneckých fondů, z nichž jsou následně financovány projekty s účastí českých subjektů. Spolupráce ČR s mezinárodními organizacemi působícími v oblasti rozvoje a humanitární pomoci se tak v období 2013 – 2017 zaměřuje na ty organizace, které mají pro ČR největší přidanou hodnotu a se svěřenými prostředky nakládají v souladu se zájmy ČR.

5.1 Zapojení ČR do rozvojových aktivit Organizace spojených národů (UN)

OSN představuje nejvýznamnějšího globálního aktéra v oblasti multilaterální rozvojové spolupráce i humanitární pomoci, kterou realizuje prostřednictvím svých organizací, fondů a programů. ČR se v souladu se svými zahraničně-politickými cíli a vzhledem ke své pozici významného donora středoevropského regionu, který má zájem i kapacity participovat na vytváření rozvojových strategií i řízení mezinárodních organizací, aktivně podílí na práci organizací, programů a fondů OSN a dle svých možností finančně přispívá na jejich činnost.

Mnohostranná rozvojová spolupráce ČR v rámci systému OSN byla v roce 2013, stejně jako v minulých letech, podpořena jednak cestou tzv. mandatorních (povinných) příspěvků, které vyplývají přímo z členství v příslušných specializovaných organizacích (FAO, ILO, UNIDO, WHO), dále také cestou účelových příspěvků určených zejména na podporu konkrétních aktivit a projektů.

Výše povinných příspěvků se odvíjí od příspěvkové škály OSN platné pro dané dvouleté období. Účelově vázané příspěvky umožňují financovat aktivity mezinárodního společenství v těch oblastech, které nejsou financovány, nebo jsou financovány jen zcela omezeně z mandatorních příspěvků členských států. Tento

---

¹⁵ Strategie multilaterální ZRS ČR byla schválena Vládou ČR dne 6. února 2013.

princip je rozšířen zejména v systému OSN, kde vedle organizací se specializovaným zaměřením existují i desítky programů a fondů financovaných pouze na základě dobrovolnosti členských států.

V roce 2013 bylo na platby do OSN, které lze podle metodiky OECD započítat jako oficiální rozvojovou pomoc, vynaloženo ze státního rozpočtu 190 mil. Kč.

Rozvojový program OSN (UNDP)

United Nations Development Programme (UNDP) byl založen v roce 1966 na základě rezoluce Valného shromáždění OSN č. 2029, a je jejím hlavním orgánem pro koordinaci rozvojové činnosti. Má globální dosah a zároveň je největším poskytovatelem grantové pomoci v rámci OSN. UNDP se prostřednictvím svých rozvojových aktivit zaměřuje na problematiku odstraňování chudoby, podpory demokratického vládnutí, vztahu životního prostředí a udržitelného rozvoje, dopadu klimatické změny na rozvoj a zmírňování následků hospodářské a finanční krize v oblasti rozvoje. UNDP plní klíčovou roli v procesu posilování koherence rozvojového systému OSN, zejména v tzv. pilotních zemích.

UNDP je jedním z hlavních programů, do něhož Česká republika od roku 2000 směřuje své příspěvky na multilaterální rozvojovou pomoc. V roce 2013 byl organizaci poskytnut účelový příspěvek ve výši 10 mil. Kč na implementaci projektů koordinovaných jejím Regionálním centrem v Bratislavě (od r. 2014 v Istanbulu). Byly podpořeny rozvojové aktivity realizované českými subjekty v regionu východní Evropy, západního Balkánu a zemí SNS prostřednictvím Českého svěřeneckého fondu UNDP. Projekty byly realizovány v oblasti životního prostředí, podpory místní výroby a předávání transformačních zkušeností. Do hlavního fondu UNDP přispěla ČR částkou 1 mil. Kč.

V roce 2013 ČR ukončila své tříleté působení ve Výkonné radě, která je společná pro tři programy OSN - UNDP, Populační fond OSN (UNFPA) a Úřad OSN pro servisní zabezpečení projektů (UNOPS). ČR v roce 2011 Výkonné radě předsedala, v roce 2012 pak zastávala post místopředsedy. Aktivně přispěla k vytváření strategických plánů UNDP a UNFPA na roky 2014-2017, a zapojila se do procesu zvýšení transparentnosti těchto organizací, mimo jiné plným zveřejňováním auditních zpráv. Byla prosazena užší spolupráce jednotlivých rozvojových agentur OSN, což vede k úspoře administrativních nákladů a větší koordinaci práce v jednotlivých zemích, kde tyto organizace působí. Působení ČR ve Výkonné radě bylo velmi přínosné z hlediska zviditelnění se v OSN a získávání informací o těchto agencích.

Program OSN pro dobrovolníky (UNV)

Čeští dobrovolníci se od roku 1995 aktivně zapojují do rozvojových programů a mírových misí OSN. Celkem již působilo v rozvojových zemích a krizových oblastech světa již 280 českých dobrovolníků.

Podporu dobrovolnickým aktivitám v systému OSN projevila ČR v roce 2013 účastí 21 českých dobrovolníků v multilaterálních programech UNV. Z toho bylo 7 dobrovolníků nově vysláno v roce 2013, kteří působili mírových misích v Kongu a Libérii a v rozvojových programech. Dále bylo v rámci UNV Intership Programme vysláno 7 absolventů vysokých škol, kteří působí na ročních stážích v pobočkách agencí OSN v prioritních zemích zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

V roce 2013 byl na vysílání českých dobrovolníků do rozvojových projektů poskytnut UNV příspěvek 5 mil. Kč.

Fond OSN pro populaci a rozvoj (UNFPA)

UNFPA jako výkonná agencie Hospodářské a sociální rady OSN monitoruje, přezkoumává a vyhodnocuje implementaci Akčního programu mezinárodní konference o populaci a rozvoji (ICPD) na národní, regionální a mezinárodní úrovni. Ve svých rozvojových programech se UNFPA soustředí na populační problematiku, na téma reprodukčního zdraví a zejména na posilování zdraví matek, snižování dětské úmrtnosti, prevenci HIV/AIDS a na globální přístup ke zdravotnické osvětě.

Jak je zmíněno výše, v letech 2011-13 byla ČR členem společné Výkonné rady UNDP, UNFPA a UNOPS. ČR byla rovněž znovu zvolena do Výboru pro cenu Populačního fondu OSN na období 2013-15, v roce výboru 2013 předsedala.

V roce 2013 byl UNFPA poskytnut peněžní dar ve výši 2 mil. Kč, určený především na financování projektů UNFPA v regionu východní Evropy a Balkánu realizovaných českými subjekty v oblastech, v nichž může ČR poskytnout odbornou expertízu i historické zkušenosti (mj. demografie, zdraví matek, transformační spolupráce).

Program OSN pro životní prostředí (UNEP)

Činnost UNEP je zaměřena na podporu rozvoje mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí, koordinaci environmentálních programů OSN, sledování stavu životního prostředí ve světě, předkládání návrhů na řešení nejdůležitějších problémů životního prostředí, na podporu výzkumu, výměnu a šíření informací o životním prostředí.

V návaznosti na výsledky summitu OSN o udržitelném rozvoji „Rio+20“ v roce 2012 bylo rozhodnuto o posílení UNEP. Rezolucí Valného shromáždění OSN bylo rozhodnuto o všeobecném členství v Řídící radě UNEP. Je v ní požadováno zajištění stabilního a zvýšeného financování UNEP. Byl zřízen nejvyšší orgán UNEP – Environmentální shromáždění (UNEA). První zasedání Řídící rady v univerzálním formátu proběhlo 18.-22. 2. 2013 v Nairobi. Byla na něm přijata střednědobá strategie UNEP do roku 2017 a podpořena iniciativa Partnerství pro podporu udržitelné ekonomiky (PAGE).

V roce 2013 poskytla ČR UNEP finanční příspěvek ve výši 1,2 mil. Kč, určený do Environmentálního fondu UNEP.

Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO)

FAO stojí v čele mezinárodního úsilí při řešení problému hladu ve světě a je partnerem nejen pro samotné rozvojové země, ale zároveň i pro země rozvinuté.

Mezi hlavní úkoly FAO patří boj proti světovému hladu, předávání know-how v oblasti zemědělství, dále pak snaha o zvýšení úrovně výživy, zvýšení výnosů v zemědělství, o efektivnější distribuci potravin a obecně o zlepšení životních podmínek, jakož i prosazování zemědělství a udržitelného rozvoje venkova.

Ve dnech 15. - 22. 6. 2013 se v Římě uskutečnilo 38. zasedání Konference FAO. Je to vrcholný řídicí orgán FAO, který se schází každé dva roky. Hlavním úkolem

Konference bylo vytyčit strategii dalšího směřování FAO a schválit rozpočet. Konference zvolila nové členy do svého výkonného orgánu - Rady FAO. Se svou kandidaturou zde uspěla také ČR, která bude členem Rady na období 2014-17.

Česká republika uhradila povinný příspěvek do rozpočtu FAO na rok 2013 v celkové výši 33,6 mil. Kč (započitatelný do ODA z 51%). Poskytla rovněž účelový příspěvek ve výši 1,8 mil. Kč na realizaci projektu spolupráce mezi ČR a FAO „Školící programy ve vybraných oblastech“. V rámci projektu byl ve dnech 27. - 29. května 2013 uskutečněn regionální seminář „4th Regional Workshop on Rural Development - Best Practices in Green Jobs creation for ensuring Sustainability of Rural Households and Resource Use“, kterého se zúčastnili zejména zástupci balkánských zemí.

Světová zdravotnická organizace (WHO)

WHO podporuje mezinárodní spolupráci v oblasti zdravotnictví a realizuje programy na potírání některých závažných nemocí. Prosazuje omezování úmrtnosti, nemocnosti a postižení, podporu zdravé životosprávy a omezení zdravotních rizik vyplývajících z ekologických, ekonomických a sociálních podmínek, jakož i začleňování zdravotnických aspektů do sociálních, ekonomických, ekologických a rozvojových strategií. Vypracovává zdravotní politiky, pomáhá při vypracování národních zdravotnických strategií, vede světové statistiky, Významnou úlohu má při potlačování infekčních onemocnění a epidemiologická činnost expertů WHO. Význam organizace stoupá i v kontextu narůstajícího nebezpečí bioterorismu a při řešení dalších krizových událostí a humanitární pomoci.

Ve dnech 20. - 26. května se v Ženevě konalo 66. zasedání Světového zdravotnického shromáždění (WHA/WHO). Delegaci ČR vedl ministr zdravotnictví Dr. Leoš Heger. Kromě zdravotnických témat byly předmětem jednání i obecné zahraničně politické otázky, jako například plnění Rozvojových cílů tisíciletí v oblasti zdraví, nebo vyhodnocení zdravotních dopadů humanitárních krizí v Sýrii, Mali a Středoafričské republice.

Česká republika poskytla v roce 2013 povinný příspěvek do rozpočtu WHO ve výši 32,25 mil. Kč (započitatelný do ODA ze 76 %) a část povinného příspěvku na rok 2014 ve výši 36,46 mil Kč.

Program OSN pro boj proti viru HIV a nemoci AIDS (UNAIDS)

UNAIDS byl založen rezolucí ECOSOC č. 24 z roku 1994. UNAIDS je hlavním advokátem pro globální boj proti epidemii AIDS. Snaží se o to zvyšováním informovanosti a osvětou, sledováním a vyhodnocováním informací o stavu epidemie a mobilizací zdrojů.

ČR poskytla v roce 2013 do hlavního fondu UNAIDS příspěvek ve výši 1 mil. Kč.

Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO)

UNIDO je specializovanou agencí OSN se zaměřením na pomoc rozvojovým a tranzitivním zemím v oblastech podpory budování exportních kapacit, průmyslu, environmentálních technologií, energetiky a zemědělství. Těmto zemím rovněž pomáhá při budování příznivého investičního klimatu a při jejich integraci do světové

ekonomiky. Důležitou součástí aktivit UNIDO je šíření znalostí souvisejících s rozvojem průmyslu a poskytování platformy pro průmyslovou a technickou spolupráci.

Ve dnech 2. až 6. 12. 2013 se v Limě (Peru) konala 15. generální konference UNIDO. Byla věnována především tématu inkluzivního a udržitelného průmyslového rozvoje, přijala tzv. Druhou Lidskou deklaraci. Členské státy se v ní znovu přihlásily k průmyslové politice jako k předpokladu pro rozvoj svého hospodářství. Byla posílená vazba průmyslového rozvoje na udržitelný rozvoj, tzn. průnik s otázkami ochrany životního prostředí a sociálního rozvoje. Průmysl a průmyslová politika jsou považovány za zdroj zaměstnanosti, hybatel rozvoje soukromého sektoru včetně malých a středních podniků a motor pro tvorbu hodnot a zdrojů, i pokud jde o daňové příjmy jednotlivých zemí.

Česká republika v roce 2013 působila ve své funkci člena Rady pro průmyslový rozvoj UNIDO, kam byla zvolena na období 2012-2015. V roce 2013 uhradila povinný příspěvek do rozpočtu UNIDO ve výši 9,7 mil. Kč (plně započitatelný do ODA).

Mezinárodní organizace práce (ILO)

V roce 2013 pokračovala spolupráce České republiky s Mezinárodní organizací práce zejména v oblasti prohloubení demokracie, dodržování lidských práv a podpory důstojné práce a sociální spravedlnosti prostřednictvím tvorby pracovních míst a ochrany práv pracujících. V roce 2013 byl s rozpočtem 1,5 mil. Kč v Moldavsku realizován projekt ČR ve spolupráci s ILO „Návrat migrantů a socio-ekonomický rozvoj země“, jehož cílem bylo analyzovat migrační trendy, zejména ty, které mají dopad na návrat migrantů do Moldavska a jejich možnou pozdější opakující se migraci. Výsledky analýz budou dále využity při přijímání a nastavování nových politik a strategií v Moldavsku zaměřených na podporu reintegrace navrácených migrantů na moldavský trh práce tak, aby mohlo být využito lidského, finančního a sociálního kapitálu těchto vracejících se migrantů.

V roce 2013 zaplatila ČR členský příspěvek do rozpočtu ILO ve výši 32,57 mil. Kč (započitatelný do ODA ze 60%). Zaplacený příspěvek se vztahuje k členství ČR v ILO na rok 2014.

Mezinárodní telekomunikační unie (ITU)

Rozvojový sektor ITU se zabývá jak dlouhodobými programy rozvojové pomoci pro rozvojové a nejméně rozvinuté země (Benin, Džibuti, Lesotho, Somálsko, Guinea, Etiopie, Mali), tak krátkodobou pomocí při živelných pohromách. Dlouhodobé programy spočívají nejen v dodávkách technologií a softwaru, ale také ve výukových programech zahrnujících dovednosti jako tvorba národních politik v oblasti telekomunikací, předávání osvědčených administrativních postupů, nácvik zvládnutí krizových situací apod. Převážně technická pomoc (komunikační systémy, stáže odborníků) je velice známá, a to vůči nejméně rozvinutým i dalším rozvojovým zemím. Příkladem může být zajištění satelitní komunikace při záplavách v Malawi nebo Ugandě.

Česká republika na tyto aktivity přispívá formou povinných příspěvků ITU, z nichž je převážná část jejich rozvojových aktivit hrazena. Členský příspěvek ČR v ITU za rok 2013 činil 7,08 mil. Kč (započitatelný do ODA z 18 %), účelový příspěvek poskytnut nebyl.

Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)

Úkolem UNESCO je přispívat k omezování chudoby, udržitelnému rozvoji a dialogu mezi kulturami prostřednictvím systematické podpory vzdělávání, výzkumu a uměleckých aktivit.

V roce 2013 ČR poskytla povinný příspěvek do rozpočtu UNESCO ve výši 15,16 mil. Kč (započitatelný do ODA z 60 %).

Program OSN pro lidská sídla (UN-HABITAT)

UN-HABITAT je program systému OSN systematicky zaměřený na problematiku lidských sídel a s ní související otázky udržitelného rozvoje a plnění Rozvojových cílů tisíciletí. Závěrem roku 2012 Česká republika ukončila své působení v Řídící radě UN-HABITAT, již byla členem v období 2009 - 2012. ČR v roce 2013 poskytla mimorozpočtový příspěvek ve výši 0,15 mil. Kč.

Kancelář OSN pro humanitární záležitosti (UNOCHA)

OCHA je hlavním koordinátorem globální humanitární pomoci a významně se zasazuje o včasné zajištění pomoci obětem konfliktů i přírodních katastrof. V roce 2013 byla zásadní její role při vyjednávání přístupu k vnitřně vysídlenému obyvatelstvu Sýrie a také rychlá a efektivní koordinace pomoci Filipínám po úderu tajfunu Haiyan.

V roce 2013 ČR podpořila činnost OCHA účelovým příspěvkem ve výši 1,25 mil. Kč na základě usnesení vlády ze dne č. 912 ze dne 27. listopadu 2013.

Světový potravinový program (WFP)

Úkolem WFP je pomáhat chudým obyvatelům rozvojových zemí v boji s hladem a podvýživou. Prostřednictvím potravinové pomoci podporuje WFP ekonomický a sociální rozvoj i potravinové zabezpečení. V případě mimořádných událostí poskytuje program rychlou pomoc obětem přírodních i lidmi způsobených katastrof a konfliktů. Osmdesát procent zdrojů potravinového programu je využíváno na pomoc při mimořádných událostech, včetně zajišťování logistiky (přeprava, skladování, komunikace).

Stálý zástupce ČR při WFP působil v roce 2013 ve výkonném výboru WFP. V rámci humanitární pomoci podpořila ČR v roce 2013 pokračování projektu zaměřeného na výživu dívek ze zranitelných rodin a zároveň jejich zapojování do vzdělávání v Jemenu (4 mil. Kč).

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)

UNHCR se od svého založení v roce 1951 ujímá uprchlíků, vnitřně vysídleného obyvatelstva i žadatelů o azyl a přesídlení. Vychází přitom z ustanovení a cílů Úmluvy o právním postavení uprchlíků z r. 1951 a Úmluvy o snižování počtu osob bez státní příslušnosti z r. 1961.

V roce 2013 podpořila ČR částkou 3,5 mil. Kč z humanitárního rozpočtu MZV aktivity UNHCR v rámci Regionální výzvy pro Sýrii, v jejímž rámci se poskytuje pomoc uprchlíkům ze Sýrie v sousedních zemích. Další 2 mil. Kč byly prostřednictvím UNHCR věnovány na zdravotní péči pro afghánské uprchlíky v Íránu. V návaznosti na schválení

Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013 – 2017 zahájila ČR na jaře 2013 proces směřující ke členství ve stálém Výkonném výboru UNHCR.

Dětský fond OSN (UNICEF)

UNICEF se zaměřuje na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa v sektorech zdravotnictví, výživy, vzdělávání, účasti matek na rozvoji apod. Zároveň je UNICEF v rámci humanitárního koordinačního systému OSN odpovědný za koordinaci v sektorech voda a sanitace, ochrana dětí a vzdělávání.

V roce 2013 ČR podpořila částkou 2 mil. Kč program UNICEF v Somálsku zaměřený na výživu, vzdělávání a ochranu dětí.

Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům (UNRWA)

Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům (UNRWA) působí jak na palestinských územích (Západní břeh i Gaza), tak v dalších zemích s rozsáhlými komunitami palestinských uprchlíků. V souvislosti s konfliktem v Sýrii pomáhá také více než 120 tisícům palestinských uprchlíků v této zemi.

V roce 2013 podpořila ČR humanitární projekty UNRWA v Palestině i Sýrii celkovou částkou 4 mil. Kč; 1,5 mil. Kč bylo věnováno na pomoc palestinským uprchlíkům postiženým konfliktem v Sýrii, dalších 2,5 mil. Kč ČR vyčlenila na potravinovou pomoc pro zranitelné rodiny v Gaze.

Ústřední fond OSN pro reakci na katastrofy (CERF)

Ústřední fond OSN pro reakci na katastrofy (CERF) byl ustaven v roce 2005 s cílem zajistit včasné financování naléhavých humanitárních potřeb zejména v úvodní fázi katastrof velkého rozsahu. CERF zároveň svými granty financuje také opomíjené humanitární potřeby v zemích s komplexními problémy. ČR do tohoto fondu každoročně přispívá, v roce 2013 poskytla účelový příspěvek ve výši 2,35 mil. Kč.

5.2 Zapojení ČR do rozvojových aktivit Evropské unie (EU)

Evropská unie je kolektivně největším světovým poskytovatelem rozvojové pomoci a významným zastáncem pozitivních principů její realizace. Na formulaci a provádění této politiky se aktivně podílí i ČR. Podle Lisabonské smlouvy náleží rozvojová spolupráce do oblasti sdílených pravomocí, kdy se aktivity Unie a členských států vzájemně doplňují a posilují. Základním dokumentem EU pro oblast rozvojové spolupráce je Evropský konsensus o rozvoji z roku 2005, který stanovuje společný rámec pro opatření v oblasti rozvojové spolupráce na úrovni členských států i Unie a potvrzuje společné závazky spojené s plněním Rozvojových cílů tisíciletí, především snížení celosvětové chudoby o polovinu do roku 2015. Konsensus klade velký důraz na partnerství s rozvojovými zeměmi a jejich vlastní odpovědnost za proces rozvoje, ale také na větší efektivnost poskytované pomoci a na koherenci rozvojové politiky s dalšími politikami, které na rozvoj mají vliv.

Priority rozvojové spolupráce EU jsou nově shrnuty v dokumentu *Agenda for Change*, který byl přijat formou závěrů Rady EU. Jde o reakci na měnící se potřeby rozvojových zemí, domácí očekávání i celkový globální kontext. V souladu s *Agenda for Change* bude EU svou rozvojovou spoluprací do budoucna více zaměřovat na lidská

práva, podporu demokracie a dobrou správu věcí veřejných a dále na inkluzivní a udržitelný rozvoj. Při realizaci rozvojové pomoci EU bude více uplatňován diferencovaný přístup k partnerským zemím. EU také potvrdila svůj závazek k posílení koordinace aktivit a zlepšení koherence politik.

Priority *Agenda for Change* se odrážejí i ve strategii rozpočtové podpory EU. ČR se její přípravy aktivně účastnila a podpořila změny, které povedou ke zlepšení finančního managementu, makroekonomické stability a růstu i k boji proti korupci. Rozpočtová podpora má doplňovat – nikoliv nahrazovat – generování domácích zdrojů v partnerských zemích.

Při realizaci rozvojové pomoci EU prosazuje ČR, spolu s dalšími státy, které do EU vstoupily od roku 2004, aby byl při realizaci rozvojových programů kladen větší důraz na využívání transformačních zkušeností, kterými tyto státy disponují.

Česká republika v rámci EU dlouhodobě usiluje o úzkou vazbu své zahraniční pomoci s aktivitami a politikami Unie a zároveň o geografickou vyváženost a efektivnost rozvojové spolupráce EU. Podílí se na formulaci rozvojové politiky EU s důrazem na vlastní obsahové i teritoriální priority a účastní se programování a realizace finančních nástrojů vnější spolupráce EU. ČR také podporuje iniciativu společného programování EU (tzv. *EU Joint Programming*), která povede k zefektivnění společného působení EU v partnerských zemích.

Rozvojová spolupráce financovaná z rozpočtu EU a z EDF

Systém vnější spolupráce EU je tvořen několika nástroji financovanými z rozpočtu EU a Evropským rozvojovým fondem (EDF), který stojí mimo všeobecný rozpočet EU. Nejvýznamnějšími nástroji z hlediska objemu rozvojových programů EU jsou kromě fondu EDF, který financuje spolupráci EU se skupinou zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří, i tři geograficky zaměřené nástroje: 1) nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI), který se věnuje zejména rozvojovým zemím střední Asie, Blízkého východu a Latinské Ameriky; 2) nástroj předvstupní pomoci (IPA) a 3) nástroj evropského sousedství a partnerství (ENPI). Z hlediska priorit zahraniční politiky je pro ČR významný i tematicky zaměřený Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR). V rámci vnitřního fungování EU se ČR aktivně snaží ovlivňovat cílení nástrojů vnější pomoci EU tak, aby rovněž odrážely priority české zahraniční rozvojové spolupráce a zahraniční politiky. Děje se tak především formou intenzivního zapojení českých zastupitelských úřadů v zahraničí do připravovaných strategických dokumentů EU, které vyhotovují příslušené delegace EU v daných státech či teritoriích. Další formou ingerence ČR je prezentace národních priorit ve strukturách EK (výbory) či Rady EU (pracovní skupiny), které jsou soustředěny do Bruselu.

V oblasti implementace rozvojové spolupráce EU se ČR dlouhodobě snaží o posílení účasti českých subjektů na realizaci projektů financovaných z nástrojů vnější spolupráce EU. Za tímto účelem pokračovala na MZV mimo jiné činností meziresortní skupiny, tzv. „*Task Force* k vnějším nástrojům EU“, aktualizací Příručky MZV ČR pro firmy, nevládní neziskové organizace a veřejné instituce pro rok 2014.

Platby do rozpočtu EU nadále představují významnou součást české mnohostranné rozvojové pomoci. ČR, stejně jako další členské státy EU, si započítává proporcionalní procentní podíl ze svého členského příspěvku do rozpočtu EU jako ODA.

V roce 2013 činila tato částka 1 932,78 mil. Kč. ČR zároveň přispěla v uplynulém roce i do EDF, a to ve třech splátkách úhrnnou částkou 387,90 mil. Kč.¹⁶

5.3 Zapojení do rozvojových aktivit OECD

Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC)

Výbor pro rozvojovou pomoc OECD (*Development Assistance Committee - DAC*) je hlavním strategickým útvarům OECD v rozvojové oblasti. Sleduje širší globální souvislosti rozvoje, zajišťuje soudržnost pravidel a přináší celkové postřehy k tvorbě a implementaci pravidel rozvojové spolupráce.

ČR byla přijata za plnoprávného člena Výboru DAC dne 14. května 2013. Členství v tomto Výboru je výrazným uznáním úspěchů, kterých ČR v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci dosáhla od roku 1995.

OECD DAC na rozdíl od ostatních multilaterálních organizací nedisponuje žádnými vlastními prostředky na implementaci rozvojové pomoci, příspěvky členských zemí využívá pouze na vlastní aktivity. DAC slouží členským zemím především jako fórum k výměně zkušeností (*best practices*), shromažďuje statistické údaje a provádí pravidelné hodnocení (*peer review*) praxe ZRS v členských zemích. V roce 2013 DAC posoudil rozvojovou pomoc Austrálie, Švýcarska, Norska a Švédska. V ČR je *peer review* plánováno na rok 2016.

Z odborných aktivit OECD-DAC je významná tvorba nejrůznějších norem (např. pro statistické výkaznictví) a doporučení (*guidance*, např. ohledně hodnocení dopadů na životní prostředí apod.). Dlouhodobě se DAC angažuje v agendě efektivnosti rozvojové pomoci, včetně účasti ČR na jednání tzv. Globální partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci, které proběhlo v dubnu 2014 v Mexiku. V posledních měsících se DAC vyjadřuje také k formulaci agendy post-2015.

Činnost DAC podpořila ČR v roce 2013 účelovým příspěvkem ve výši 1 mil. Kč.

Rozvojové centrum OECD (DEV)

Rozvojové centrum (*Development Centre, DEV*) zůstává hlavní platformou pro spolupráci, komparativní analýzy a neformální diskusi rozvojových otázek mezi členy OECD a ostatními zeměmi. Do gesce Rozvojového centra patřila příprava **Rozvojové strategie OECD**, která byla přijata v roce 2012. Hlavním cílem strategie je nalezení komparativní výhody této instituce v měnícím se světě a kontextu ostatních mezinárodních organizací, a rovněž posílení podílu OECD na dosažení vyššího a inkluzivnějšího hospodářského růstu v co nejširším okruhu zemí. Dalšími z důvodů, proč OECD vypracovalo novou rozvojovou strategii, jsou přesun centra ekonomického růstu do nečlenských zemí OECD, měnící se struktura financování rozvoje či rostoucí počet chudých lidí žijících ve středně příjmových zemích.

V návaznosti na čtvrté Fórum na vysoké úrovni o efektivnosti pomoci v Pusanu schválilo zasedání pracovní skupiny pro efektivnost rozvojové spolupráce **mandát Globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci**. Globální partnerství

---

¹⁶ V roce 2013 nebyl žádný český subjekt smluvní stranou (či příjemcem grantu) v rámci EDF, avšak nelze vyloučit jejich nepřímý podíl prostřednictvím subdodávek. Naopak relativně úspěšné byly subjekty z ČR v jiných nástrojích vnější činnosti EU, především pak DCI, ENPI a IPA.

kromě členských zemí OECD sdružuje i desítky dalších poskytovatelů i příjemců rozvojové spolupráce (důležitá je zejména participace tzv. klíčových partnerů OECD - Číny, Indie, Indonésie, a dalších zemí, které rozvojovou pomoc nejen přijímají, ale také poskytují).

5.4 Mezinárodní finanční instituce

Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA)

IDA (*International Development Association*) byla založena v roce 1960, jejím hlavním posláním je poskytovat pomoc nejchudším rozvojovým zemím v oblastech jako je vzdělávání, zdravotní péče, přístup k pitné vodě, sociální síť, boj proti šíření HIV/AIDS, apod. Čerpat prostředky z jejich zdrojů může v současné době 82 zemí, jejichž HNP/obyv. nepřesáhl v roce 2012 hranici 1205 USD. ČR je donorskou zemí od roku 1990. Ministr financí vystavil v červnu 2011 potvrzení o přijetí závazku ČR podílet se na 16. doplnění zdrojů IDA v celkové výši 338,03 mil. CZK v letech 2012 - 2014. Částka je placena rovnoměrně ve třech ročních splátkách splatných v letech 2012 - 2014. V roce 2013 byla uhrazena 2. splátka 16. doplnění zdrojů Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA) ve výši 111, 55 mil. Kč.

Iniciativa na multilaterální oddlužení rozvojových zemí (IDA-MDRI)

Cílem MDRI, která byla založena v roce 2006, je úplné oddlužení vybraných rozvojových zemí prostřednictvím oduštění jejich dluhů vůči IDA, MMF a AfDF (*African Development Fund*). V červnu 2011 vystavil ministr financí ČR potvrzení o přijetí závazku ČR podílet se na doplnění zdrojů MDRI. Na finanční roky 2012 - 2022 byl schválen bezvýhradný závazek ve výši 114,87 mil. Kč. Úhrada příspěvků České republiky probíhá v pravidelných ročních platbách, v roce 2013 byla uhrazena 7. splátka ve výši 8 mil. Kč.

Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)

Stanovy Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj byly vytvořeny na konferenci v Bretton Woods v roce 1944 a v roce 1946. IBRD usiluje o snižování chudoby v zemích se středními příjmy a úvěruschopných chudších zemích prostřednictvím půjček, garancí a další pomoci včetně analytických a poradních služeb ve prospěch udržitelného rozvoje.

Každoročně se provádí přepočítání hodnoty splacené korunové části kapitálového vkladu ČR v IBRD podle pohybu CZK vůči USD tak, aby hodnota v USD zůstala beze změny. V roce 2013 proběhla platba v rámci navýšení kapitálu IBRD, které schválili guvernéri IBRD v roce 2011. Kapitál IBRD bude navýšen o téměř 58,4 mld. USD. ČR má právo upsat celkem 1685 akcií IBRD, v roce 2013 bylo upsáno 276 akcií za 38,62 mil. Kč (1,99 mil. USD).

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD)

EBRD byla založena v roce 1991 na pomoc transformujícím se zemím střední a východní Evropy a střední Asie při přechodu k tržnímu hospodářství. Česká republika si vybudovala respektované vedoucí postavení mezi novými členskými zeměmi EU a získala pověst aktivního partnera EBRD, a to mj. v důsledku načasování svého vstupu do Fondu zemí západního Balkánu v roce 2006 a díky založení vlastního Českého fondu

technické asistence. Fond vznikl na základě usnesení vlády č.1448/2007 a prostředky z něj mohou čerpat výhradně české subjekty. Prostředky jsou využívány na poskytování technické asistence v zemích, které jsou zeměmi operací EBRD a zároveň příjemcem ODA, a to se záměrem posílení a upevnění obchodních vazeb českých subjektů, jejich aktivního zapojení do projektů EBRD na základě úspěšného výběrového řízení, povzbuzení investiční a exportní činnosti.

V roce 2013 Česká republika přispěla na aktivity EBRD, konkrétně do zmíněného Fondu technické asistence, částkou 69,48 mil. Kč. V rámci EBRD byla rovněž provedena platba do Fondu pro energetickou účinnost a životní prostředí ve výši 5,57 mil. Kč, která je zaměřena na podporu investičních projektů převážně v oblasti energetické účinnosti a ochrany životního prostředí v regionu východní Evropy, ve kterém je spolupráce politicky i strategicky žádoucí. Z hlediska ČR představuje tento Fond - vedle politického signálu podpory Východního partnerství - příležitost pro české subjekty k účasti jednak v oblasti projektů technické asistence, jakož i při realizaci vlastních investičních projektů.

Přenos podílu na výnosu z prodeje zlata MMF (IMF Gold)

V roce 2013 ČR souhlasila s druhým převodem svého podílu na mimořádném zisku Mezinárodního měnového fondu (MMF) z prodeje zlata ve prospěch *Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT)*. Převod odsouhlasila vláda svým usnesením č. 162 z 6. března 2013. Facilita PRGT je fond spravovaný MMF, z něhož jsou poskytovány zvýhodněné půjčky nízko-příjmovým zemím. V případě ČR se jednalo o příspěvek ve výši 7,37 mil. SDR, (v březnu 2013, kdy transakce proběhla, činil příspěvek přibližně 217 mil. Kč).

Žádné další převody ve prospěch MMF (a/nebo jím spravovaných facilit) nebyly prováděny. Poskytnutí bilaterálních půjček zajišťuje ČNB ze svých devizových rezerv.

5.5 Další mezinárodní organizace a fondy

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Mezivládní organizace IOM, založená v roce 1951, se zaměřuje na řešení problémů spojených s migrací, včetně pomoci uprchlíkům a obnovy po katastrofách. V České republice působí od roku 1998 zejména v oblastech dobrovolných návratů a re-integrace, pracovní migrace, prevence a potírání obchodu s lidmi, budování kapacit v migračním managementu a integrace cizinců v České republice.

Česká republika v roce 2013 poskytla IOM vedle povinného příspěvku ve výši 3 mil. Kč (plně započitatelný do ODA) také dva účelové příspěvky v rámci humanitární pomoci v celkové výši 6 mil. Kč: 3 mil. Kč byly věnovány na pomoc barmským uprchlíkům v Malajsii, stejná částka na pomoc uprchlíkům a navrátilcům ze Sýrie v Iráku.

Mezinárodní Červený kříž (ICRC)

Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC) byl založen v roce 1863 s cílem zasazovat se o péči o raněné ve válkách, včetně příslušných mezinárodních úmluv, a iniciovat zdravotní polní službu v jednotlivých zemích. ICRC sídlí v Ženevě a zachovává si své nezávislé poslání pomáhat obětem válek a jiného násilí a prosazovat zachovávání mezinárodního humanitárního práva a humanitárních zásad zejména v situaci násilných konfliktů.

ČR s ICRC spolupracuje jak v oblasti mezinárodního humanitárního práva, tak při poskytování humanitární pomoci.

ČR odvádí povinný příspěvek ICRC, který v roce 2013 činil 13,62 mil. Kč (plně započitatelný do bilaterální ODA). Dále ČR v roce 2013 přispěla prostřednictvím ICRC na pomoc obyvatelstvu Mali zasaženému konfliktem (3 mil. Kč).

Law and Order Trust Fund Afghanistan (LOTFA)

Svěřenecký fond pro právo a řád v Afghánistánu (*Law and Order Trust Fund Afghanistan*) je multilaterálním finančním mechanismem pro podporu budování afghánské národní policie. Je spravován afghánskou vládou a UNDP a představuje nejspolehlivější cestu k naplňování finančních závazků při podpoře předávání odpovědnosti za bezpečnost (tranzice) v Afghánistánu a budování civilních kapacit. V roce 2013 ČR poskytla LOTFA příspěvek ve výši 1 mil. Kč.

6 Závěr

V roce 2013 byla ČR přijata za plnoprávního člena **Výboru pro rozvojovou pomoc OECD-DAC**. Členství v tomto Výboru je výrazným uznáním úspěchů, kterých ČR v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci dosáhla od roku 1995 v institucionálním zajištění, praktickém rozvojovém úsilí i transparentnosti svých aktivit.

V roce 2013 byly v zahraniční rozvojové spolupráci ČR dále realizovány priority Koncepce ZRS ČR na léta 2010 - 2017. Bylo též učiněno několik **koncepčních kroků k dalšímu zvyšování efektivnosti** českých rozvojových aktivit, jakož i ke strategičtějšímu působení ČR na poli mnohostranné spolupráce.

Ministerstvo zahraničních věcí v roce 2013 dopracovalo a předložilo ke schválení Vládě ČR **Strategii mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013 - 2017**. Na Strategii dále navázala příprava **Strategie zapojení českých subjektů do projektů financovaných v rámci EDF**. Koncem roku 2013 byl draft této dílčí strategie předložen členům Rady pro ZRS k připomínkám.

Byl zahájen proces střednědobého vyhodnocování Koncepce ZRS ČR na léta 2010-2017 s cílem zhodnotit, zda priority a principy stanovené v Koncepci jsou stále relevantní a odpovídají globálním výzvám, nebo zda je třeba na zbývající období platnosti koncepce aktualizovat základní cíle české rozvojové spolupráce a principy jejího poskytování či upravit její teritoriální a sektorové priority.

Co se týče celkových ukazatelů oficiální rozvojové pomoci v roce 2013, **ODA České republiky dosáhla výše 4,11 miliardy Kč, což činí podíl 0,11 % HND¹⁷**. Česká mnohostranná pomoc dlouhodobě převažuje nad dvoustrannou, v roce 2013 v poměru 73 % ku 27 %.

V **bilaterální rozvojové spolupráci** hrály dominantní roli rozvojové projekty, v naprosté většině řízené Českou rozvojovou agenturou, pouze u několika okruhů aktivit v gesci resortních ministerstev. Dvoustranná spolupráce byla v roce 2013 realizována především s pěti nejvíce prioritními zeměmi na základě programového rámce (Afgánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko), dále také s projektovými zeměmi (Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území, Srbsko).

Česká republika též dosáhla pokroku ve sjednávání dohod o rozvojové spolupráci s některými prioritními zeměmi, konkrétně byla podepsána dohoda se **Srbskem** a v platnost vstoupila obdobná dohoda podepsaná s **Moldavskem**. Jejich hlavním cílem je smluvně zakotvené osvobození českých rozvojových projektů a jejich realizátorů od dovozních cel, daní, vízových a jiných poplatků v partnerské zemi. V roce 2013 byl předán afghánskému ministerstvu financí, které je odpovědné za koordinaci rozvojové spolupráce, oboustranně odsouhlasený Program zahraniční rozvojové spolupráce s **Afgánistánem** na období 2013 - 2017.

Z hlediska členění ZRS dle sektoru se Česká republika v roce 2013 zaměřila zejména na podporu státní správy a občanské společnosti (mimo jiné též

---

¹⁷ Dle závěrů Evropské rady z roku 2005 má ČR usilovat o dosažení poměru ODA k HND ve výši 0,33 % do r. 2015.

prostřednictvím programu transformační spolupráce), zásobování vodou a sanitaci, zemědělství a vzdělávání. Významné místo v české ODA zastává i humanitární pomoc.

Přínos vybraných projektů v prioritních zemích a projektů na posilování kapacit platforem nestátních subjektů činných v rozvojové spolupráci v ČR byl vyhodnocen nezávislými evaluačními týmy. Doporučení vzešlá z evaluací byla zapracována do další realizace dvoustranné ZRS.

V oblasti **multilaterální rozvojové spolupráce** se ČR zapojuje do rozvojových aktivit OSN, EU, mezinárodních finančních institucí a dalších mezivládních organizací. Mnohostranná spolupráce ČR v rámci systému OSN byla v roce 2013 uskutečněna cestou povinných členských příspěvků do příslušných specializovaných organizací (UNIDO, FAO, WHO, ILO) i cestou účelových příspěvků, určených zejména na podporu konkrétních projektů.

Nejvýznamnější součástí české mnohostranné ODA představují platby do rozpočtu Evropské unie a do Evropského rozvojového fondu. Při plánování rozvojové pomoci EU Česká republika prosazuje, aby byl při realizaci rozvojových programů kladen větší důraz na využívání transformačních zkušeností, kterými ČR a další novější členské státy disponují.

Seznam zkratk

ADA	Rakouská rozvojová agentura (Austrian Development Agency)
B2B	Program rozvojově ekonomického partnerství (Business To Business)
CERF	Centrální fond rychlé reakce (Central Emergency Response Fund)
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura (Czech Development Agency)
DAC	Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
DEV	Rozvojové centrum OECD (Development Centre OECD)
DCI	Nástroj pro rozvojovou spolupráci (Development Cooperation Instrument)
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
EDF	Evropský rozvojový fond (European Development Fund)
EIB	Evropská investiční banka (European Investment Bank)
EIDHR	Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (European Instrument for Democracy and Human Rights)
ENPI	Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (European Neighbourhood and Partnership Instrument)
EU	Evropská unie (European Union)
EULEX	Mise Evropské unie k prosazování práva v Kosovu (European Union Rule of Law Mission in Kosovo)
EUMM	Monitorovací mise Evropské Unie (European Union Monitoring Mission)
EUPOL	Policejní mise Evropské Unie v Afghánistánu (European Union Police Mission in Afghanistan)
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)
FARMA	Program činností zaměřených na posílení zemědělského trhu (Fostering Agricultural Markets Activity)
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GEF	Globální fond pro životní prostředí Světové banky (Global Environment Facility, WB)
GHD	platforma Dobré humanitární dárcovství (Good Humanitarian Donorship)
GIZ	Německá agentura pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Die Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GRV	Globální rozvojové vzdělávání
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
ICRC	Mezinárodní výbor Červeného kříže (International Committee of the Red Cross)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration)
IPA	Nástroj pro předvstupní pomoc (Instrument for Pre-Accession Assistance)
ITU	Mezinárodní telekomunikační unie (International Telecommunication Union)
LDCs	Nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries)
LOTFA	Svěrenecký fond pro právo a řád v Afghánistánu (Law and Order Trust Fund Afghanistan)

LPTP	Odbor lidských práv a transformační politiky MZV ČR
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals)
MEDEVAC	Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (Medical Evacuation)
MDRI	Iniciativa na multilaterální oddlužení rozvojových zemí (Multilateral Debt Relief Initiative)
MF	Ministerstvo financí ČR
MLP	Malé lokální projekty
MMF	Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NNO/NGO	Nevládní nezisková organizace (Non-governmental organization)
ODA	Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Cooperation and Development)
ORS	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV ČR
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)
PAÚ	Palestinská autonomní území (Palestinian Autonomous Territories)
PCD	Koherence politik pro rozvoj (Policy Coherence for Development)
PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
PRSP	Strategický dokument pro omezování chudoby (Poverty Reduction Strategy Paper)
PRT	Provinční rekonstrukční tým (Provincial Reconstruction Team)
SDR	Zvláštní práva čerpání, MMF (Special Drawing Rights, IMF)
SIDA	Švédská agentura pro mezinárodní rozvojovou spolupráci (Swedish International Development Cooperation Agency)
SNNPR	Region jižních národů, národností a lidu, Etiopie (Southern Nations, Nationalities and Peoples Region, Ethiopia)
UNAIDS	Program OSN pro boj proti viru HIV a nemoci AIDS (United Nations Programme on HIV/AIDS)
UNDP	Program OSN pro rozvoj (United Nations Development Programme)
UNEP	Program OSN pro životní prostředí (United Nations Environment Programme)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNFPA	Populační fond OSN (United Nations Population Fund)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Dětský fond OSN (United Nations International Children's Fund)
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (United Nations Industrial Development Organization)
UNOCHA	Kancelář OSN pro humanitární záležitosti (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
UNOPS	Úřad OSN pro servisní zabezpečení projektů (United Nations Office for Project Services)
UNRWA	Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (United Nations Relief and Works Agency)
UNV	Organizace OSN pro dobrovolníky (United Nations Volunteers)

USAID	Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (United States Agency for International Development)
USD	americký dolar (United States Dollar)
UV	Usnesení vlády
WB	Světová banka (World Bank)
WFP	Světový potravinový program (World Food Programme)
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organization)
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce
ZÚ	Zastupitelský úřad